

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

RAPORT O STANIE SEKTORA UBEZPIECZEŃ PO III KWARTAŁACH 2017 R.

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Warszawa, 18 stycznia, 2018 r.

Słowa kluczowe: ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ, ZAKŁADY REASEKURACJI,
WYPŁACALNOŚĆ

Wstęp

W raporcie zaprezentowano podstawowe informacje dotyczące wyników finansowych sektora ubezpieczeń i reasekuracji na koniec III kwartałów 2017 r., zagregowane na podstawie sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji. Przedstawiono również podstawowe tendencje zaobserwowane w sektorze ubezpieczeń w ciągu tego okresu i podjęto próbę wyjaśnienia i uzasadnienia zidentyfikowanych zmian.

Początkowe rozdziały raportu – dotyczące przychodów i kosztów działalności oraz wyników działalności zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, jak również informacja o pozycjach bilansowych – zostały opracowane na podstawie sprawozdawczości dla celów rachunkowości, natomiast rozdział dotyczący wypłacalności zakładów ubezpieczeń opracowany został na podstawie sprawozdawczości dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II).

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
1. PODMIOTY RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO	4
2. PRZYCHODY I KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	5
2.1. PRZYCHODY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	5
2.1.1. PRZYCHODY Z TYTUŁU SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO.....	5
2.1.2. PRZYCHODY Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ	10
2.2. KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	12
2.2.1. ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA WYPŁACONE.....	12
2.2.2. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ.....	15
2.2.3. KOSZTY ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ LOKACYJNĄ	18
2.3. WYNIKI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	19
2.3.1. WYNIK TECHNICZNY	19
2.3.2. WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ	22
2.3.3. WYNIK FINANSOWY NETTO	23
3. BILANS ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	25
3.1. AKTYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	25
3.1.1. LOKATY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ (LOKATY Z POZYCJI B AKTYWÓW).....	26
3.2. PASYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	28
3.2.1. KAPITAŁY WŁASNE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	29
3.2.2. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE BRUTTO	31
3.3. WYBRANE POZYCJE BILANSOWE DLA CELÓW WYPŁACALNOŚCI	33
4. WYPŁACALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	36
4.1. STRUKTURA ŚRODKÓW WŁASNYCH.....	36
4.2. STRUKTURA RYZYKA WEDŁUG KAPITAŁOWEGO WYMOGU WYPŁACALNOŚCI.....	38
4.3. WSKAŹNIKI WYPŁACALNOŚCI	40
SPIS TABEL	42
SPIS WYKRESÓW	43

1. Podmioty rynku ubezpieczeniowego

Na dzień 30 września 2017 r. zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadało 61 krajowych zakładów ubezpieczeń – 27 zakładów ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie) i 33 zakłady ubezpieczeń działu II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe) oraz 1 zakład reasekuracji (**PTR S.A.**). Wszystkie zakłady posiadające zezwolenie prowadziły działalność.

W dniu 28 kwietnia 2017 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano połączenie zakładów: **AXA TUIR S.A.** (spółka przejmowana) i **AXA UBEZPIECZENIA TUIR S.A.** (spółka przejmująca) pod nazwą **AXA UBEZPIECZENIA TUIR S.A.**

Zakład **NATIONALE-NEDERLANDEN TU S.A.** w dniu 4 września 2017 r. sprzedał pierwszą polisę.

W dniu 1 grudnia 2017 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowano zmianę nazwy **TUW SKOK** na **SALTUS TUW** oraz w dniu 6 grudnia 2017 r. ujawniono zmianę nazwy **TU SKOK ŻYCIE SA** na **SALTUS TU ŻYCIE SA**.

2. Przychody i koszty zakładów ubezpieczeń

2.1. Przychody zakładów ubezpieczeń¹

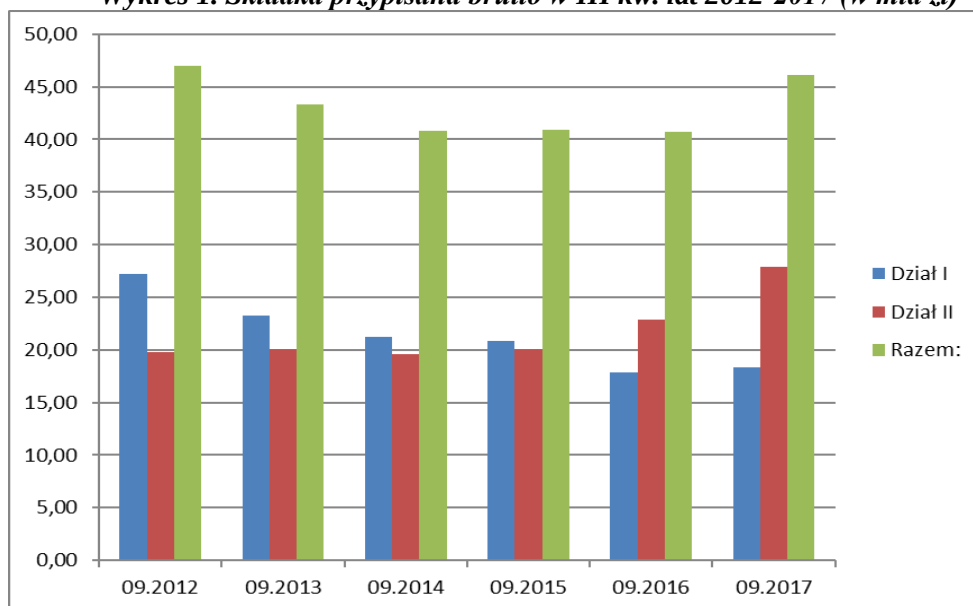
W ciągu III kwartałów 2017 r. zakłady ubezpieczeń uzyskały przychody w wysokości 62,66 mld zł. W strukturze przychodów zakładów ubezpieczeń dominują: składka przypisana brutto (73,65% przychodów ogółem), przychody z lokat (11,07% przychodów ogółem) oraz niezrealizowane zyski z lokat (6,07% przychodów ogółem).

2.1.1. Przychody z tytułu składki przypisanej brutto

Po III kwartałach 2017 r. składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń wyniosła 46,15 mld zł i była o 13,37% (5,44 mld zł) wyższa, niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. W obu działach nastąpił wzrost składki. W dziale I o 2,70%, natomiast w dziale II o 21,68%.

Składka przypisana sektora ubezpieczeń wyniosła 46,15 mld zł i była wyższa o 5,44 mld zł niż rok temu

Wykres 1. Składka przypisana brutto w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Składka zakładów ubezpieczeń na życie (dział I)

Na koniec III kwartałów 2017 roku składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń na życie wyniosła 18,29 mld zł i była wyższa o 2,70% (o 0,48 mld zł) w porównaniu z analogicznym okresem 2016 roku.

Spośród grup ubezpieczeń działu I najwyższy wzrost składki przypisanej brutto nastąpił w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest

¹ Zakłady ubezpieczeń działu I i działu II oraz zakład reasekuracji działu II, dalej zwane zakładami ubezpieczeń. Wyniki zakładu reasekuracji PTR S.A. uwzględnione zostały w wynikach zakładów ubezpieczeń działu II.

ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe²) - o 0,78 mld zł, tj. o 10,22%, z poziomu 7,60 mld zł do poziomu 8,37 mld zł. Minimalny wzrost składki wystąpił w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) o 0,01 mld zł do wartości 4,11 mld zł.

Największy spadek składki nastąpił w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) - o 0,29 mld zł, tj. o 4,92%, z poziomu 5,90 mld zł do poziomu 5,61 mld zł oraz w grupie 2 (ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci) - o 13,66%, z poziomu 0,10 mld zł do 0,08 mld zł.

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działu I

W dziale I udział 5 największych zakładów ubezpieczeń na koniec III kwartałów 2017 roku wyniósł 62,94% i był o 4,01 pkt. proc. wyższy niż w analogicznym okresie 2016 roku.

Udział w rynku 5 największych zakładów działu I wyniósł 62,94%.

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2016 i 2017 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	09.2016	Zakład ubezpieczeń	09.2017
1	PZU ŻYCIE SA	33,67%	PZU ŻYCIE SA	34,82%
2	AVIVA TUnŻ S.A.	7,91%	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A	9,23%
3	METLIFE TUNŻIR S.A.	6,48%	AVIVA TUnŻ S.A.	7,45%
4	NATIONALE-NEDERLANDEN TUnŻ S.A	5,53%	NATIONALE-NEDERLANDEN TUnŻ S.A	6,17%
5	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A	5,35%	TU na ŻYCIE EUROPA SA	5,27%
Razem:		58,93%	Razem:	62,94%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

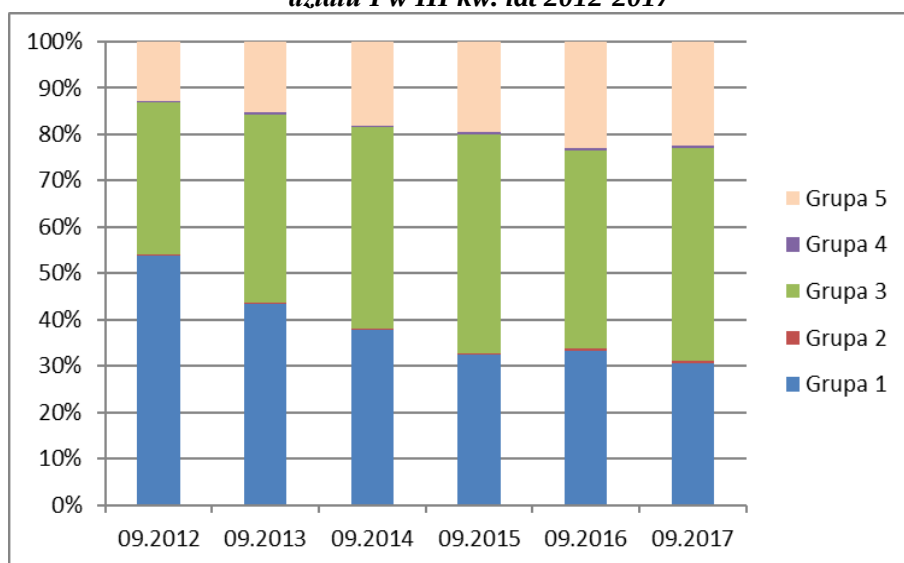
■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu I

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu I w III kwartałach 2017 roku dominowały ubezpieczenia z grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) stanowiące 45,82% łącznej składki, gdzie 9,97% aktywów UFK (5,93 mld zł) stanowią umowy ubezpieczenia na życie związane z UFK lokujące środki finansowe w instrumenty strukturyzowane lub instrumenty pochodne w związku z oferowaniem ubezpieczeniowych produktów o charakterze inwestycyjnym. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia na życie (grupa 1) stanowiące 30,68% składki przypisanej brutto. Na kolejnym miejscu znajdowały się uzupełniające ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 5), stanowiące 22,50% składki przypisanej brutto. Udział ubezpieczeń rentowych (grupa 4) i posagowych (grupa 2) był nieznaczny i wynosił odpowiednio 0,54% i 0,46% składki przypisanej brutto działu I z ubezpieczeń bezpośrednich.

W strukturze ubezpieczeń działu I przeważały ubezpieczenia z grupy 3, stanowiące 45,82% składki całego działu

² Zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej **grupę 3 działu I** stanowią ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, **dalej zwane ubezpieczenia na życie związane z UFK.**

Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w III kw. lat 2012-2017

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Analizując zmiany w strukturze składki przypisanej brutto na koniec III kwartałów 2017 roku w stosunku do poprzedniego okresu można zauważyć wzrost udziału ubezpieczeń z grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) o 3,13 pkt. proc. przy spadku udziału pozostałych grup ubezpieczeniowych. W grupie 1 (ubezpieczenia na życie) nastąpiło zmniejszenie udziału w składce działu o 2,46 pkt. proc. Udział grupy 5 (uzupełniające ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) był mniejszy o 0,55 pkt. proc. Nieduży spadek udziału w składce działu odnotowała grupa 2 (ubezpieczenia posagowe) i grupa 4 (ubezpieczenia rentowe), odpowiednio o 0,09 pkt. proc. i 0,03 pkt. proc.

Zakłady ubezpieczeń na życie na koniec III kwartałów 2017 r. osiągnęły składkę przypisaną brutto z tytułu ubezpieczeń grupowych w wysokości 6,18 mld zł, a z tytułu ubezpieczeń indywidualnych 12,10 mld zł. W stosunku do III kwartałów 2016 r. zarówno składka z tytułu ubezpieczeń grupowych jak i składka z tytułu ubezpieczeń indywidualnych uległa zwiększeniu (wzrost o 0,07 i 0,41 mld zł). Spośród 27 zakładów ubezpieczeń działu I, 8 zakładów ubezpieczeń (10 po III kwartałach 2016 r.) miało powyżej 50% udziału składki z ubezpieczeń grupowych w swoim portfelu.

Składka przypisana brutto z tytułu wpłat jednorazowych po III kwartałach 2017 r. osiągnęła poziom około 6,04 mld zł i zwiększyła się w stosunku do analogicznego okresu 2016 roku o 0,45 mld zł. Natomiast składka płacona okresowo wyniosła w badanym okresie 12,24 mld zł i wzrosła o 0,03 mld zł. Dziewięć zakładów ubezpieczeń działu I, podobnie jak rok wcześniej, wykazało powyżej 50%-wy udział składek jednorazowych w całym portfelu.

■ Składka zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (dział II)

Wysokość składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń działu II po III kwartałach 2017 r. wyniosła 27,85 mld zł i w porównywaniu ze składką w analogicznym okresie 2016 roku była wyższa o 21,68% (o 4,96 mld zł).

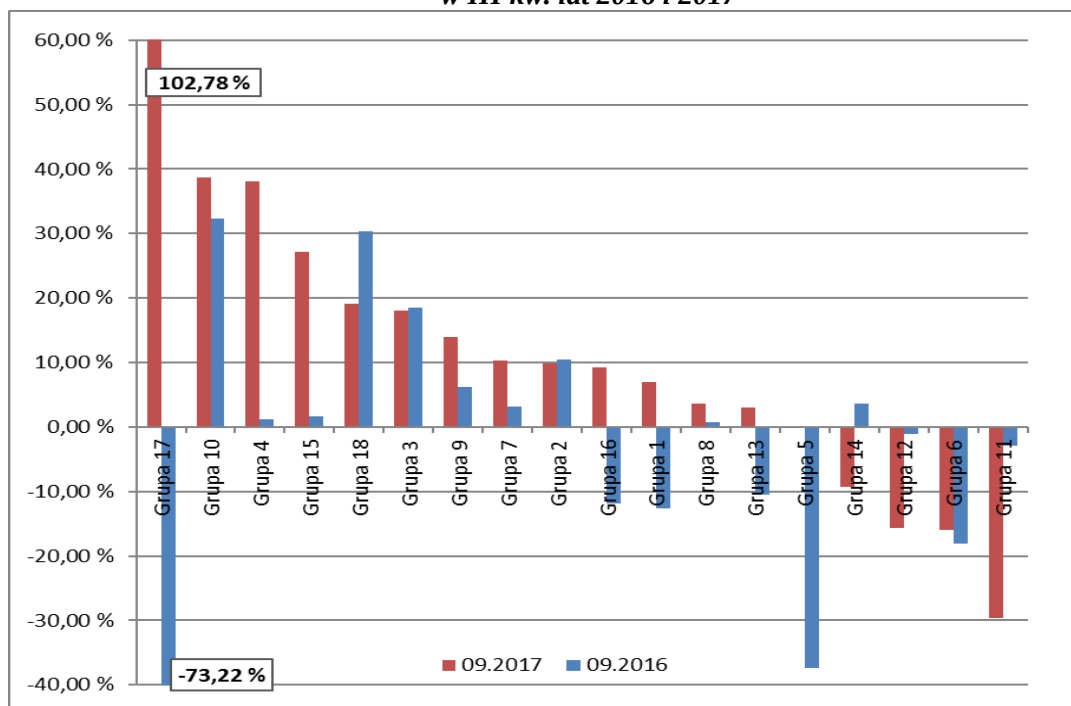
Składka przypisana brutto w dziale II była wyższa o 21,68% i wyniosła 27,85 mld zł

Wzrost składki przypisanej brutto w dziale II w stosunku do analogicznego okresu 2016 roku odnotowano w trzynastu grupach ubezpieczeń. Największy miał miejsce w grupie 10 (OC komunikacyjne) - o 3,08 mld zł, do poziomu 11,05 mld zł oraz w grupie 3 (auto-casco) - o 0,86 mld zł, do wartości 5,62 mld zł. W grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych), w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku zebrano o 0,25 mld zł więcej składki, natomiast w grupie 18 (ubezpieczenia świadczenia pomocy) o 0,12 mld zł. W grupie 8 (ubezpieczenia szkód) nastąpiło zwiększenie składki o 0,08 mld zł.

Należy zwrócić uwagę na zmianę wielkości składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń w ramach reasekuracji czynnej. Wzrost ten, równy 0,34 mld zł, wypracowany został głównie w 2 klasie rachunkowej (OC posiadaczy pojazdów mechanicznych), gdzie zebrano 0,33 mld zł składki.

Spośród grup ubezpieczeniowych działu II – pięć zanotowało spadek składki w stosunku do analogicznego okresu 2016 roku. Zmniejszenie składki miało miejsce w grupie 14 (ubezpieczenia kredytu) oraz w grupie 6 (ubezpieczenia żeglugi), gdzie zebrano odpowiednio o 0,03 mld zł i 0,01 mld zł składki mniej. W pozostałych trzech grupach (11, 12 oraz 5) nastąpiło zmniejszenie składki poniżej 0,01 mld zł.

Wykres 3. Zmiana składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w III kw. lat 2016 i 2017

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działu II

Po III kwartałach 2017 r. udział w rynku 5 największych zakładów ubezpieczeń działu II wyniósł 70,76%, co stanowiło wzrost o 0,37 pkt. proc. w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku.

Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2016 i 2017 r.

Lp.	Zakład ubezpieczeń	09.2016	Zakład ubezpieczeń	09.2017
1	PZU SA	33,30%	PZU SA	33,18%
2	STU ERGO HESTIA SA	13,69%	STU ERGO HESTIA SA	14,23%
3	TUIR WARTA S.A.	12,90%	TUIR WARTA S.A.	13,47%
4	TUIR ALLIANZ POLSKA S.A.	5,88%	AXA UBEZPIECZENIA TUIR S.A.	4,98%
5	GENERALI T.U. S.A.	4,63%	TUIR ALLIANZ POLSKA S.A.	4,91%
Razem		70,40%	Razem	70,76%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

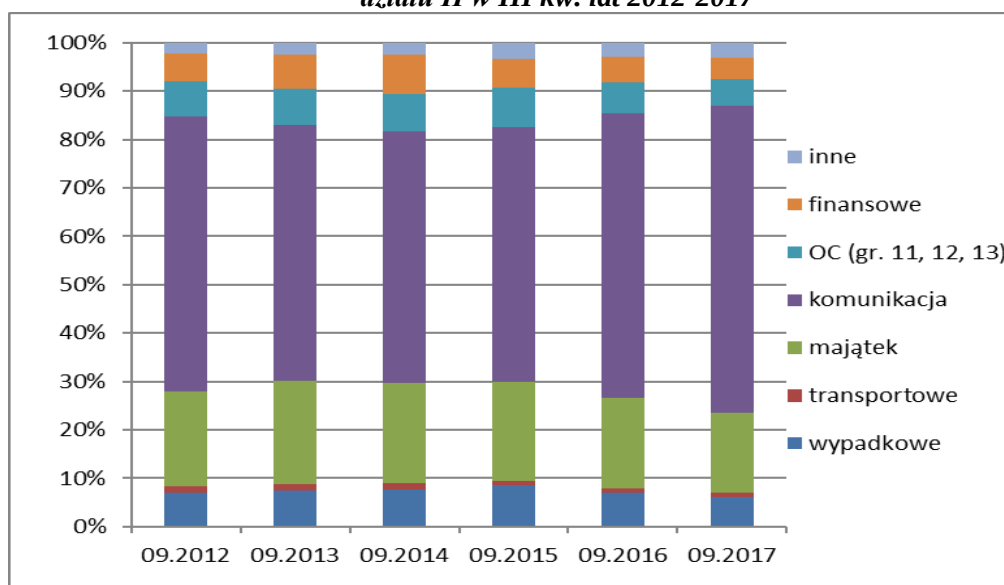
■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu II

W strukturze pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych bezpośrednich na koniec III kwartałów 2017 r. dominowały ubezpieczenia komunikacyjne (grupa 3 i 10), stanowiące łącznie 63,36% składki przypisanej brutto działu II z działalności bezpośredniej, przy czym udział grupy 10 (OC komunikacyjne) wyniósł 42,00%, natomiast grupy 3 (auto-casco) 21,36%. Udział ubezpieczeń komunikacyjnych wzrósł o 4,51 pkt. proc. rok do roku. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia majątkowe (grupa 8 i 9), które stanowiły łącznie 16,60% składki (spadek o 2,06 pkt proc). Na kolejnych miejscach znajdowały się ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 1 i 2) o udziale 6,18% (spadek o 0,79 pkt proc), ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (grupy 11-13) o udziale 5,46% (również spadek o 1,02 pkt. proc.) oraz ubezpieczenia finansowe (grupa 14-16) o udziale 4,57%, gdzie nastąpiło zmniejszenie o 0,58 pkt. proc.

Udział w rynku 5 największych zakładów ubezpieczeń działu II wynosi 70,76%

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu II dominowały ubezpieczenia komunikacyjne stanowiące łącznie 63,36% składki działu

Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w III kw. lat 2012-2017

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Porównując strukturę rynku ubezpieczeń bezpośrednich działu II po III kwartałach 2017 r. z analogicznym okresem 2016 r. należy wskazać, że największy wzrost udziału, o 5,16 pkt. proc. wystąpił w grupie 10 (OC komunikacyjne). Minimalny wzrost udziału w składce działu II wystąpił w grupie 17 (ubezpieczenia ochrony prawnej), o 0,13 pkt. proc. oraz w grupie 17 (ubezpieczenia ochrony prawnej), o 0,13 pkt. proc. Natomiast największy o 1,54 pkt. proc. wystąpił w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) oraz o 0,97 pkt. proc. w grupie 13 (OC ogólna). Zmniejszenie udziału nastąpiło również w ubezpieczeniach grupy 3 (auto-casco), grupy 1 (ubezpieczenia wypadku) oraz grupy 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych). Odpowiednio o 0,65 pkt. proc., o 0,58 pkt. proc. oraz o 0,53 pkt. proc.

2.1.2. Przychody z działalności lokacyjnej

Przychody z działalności lokacyjnej, z lokat na ryzyko zakładu ubezpieczeń oraz na ryzyko ubezpieczających na przestrzeni III kwartałów 2017 r. wyniosły 10,74 mld zł, co stanowiło wzrost o 34,13% (tj. o 2,73 mld zł) w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r.

W dziale I przychody z działalności lokacyjnej w porównaniu z III kwartałami 2016 r. wzrosły o 38,99%, tj. o 2,05 mld zł, na co największy wpływ miało zwiększenie się pozycji niezrealizowane zyski z lokat (o 1,30 mld zł).

W dziale II przychody z działalności lokacyjnej w porównaniu z III kwartałami 2016 r. wzrosły o 24,89%, tj. o 0,69 mld zł, na co znaczny wpływ miał wzrost przychodów z udziałów i akcji z lokat w jednostkach podporządkowanych (o 0,60 mld zł).

Przychody z działalności lokacyjnej sektora ubezpieczeń wzrosły o 34,13%

Na przychody z działalności lokacyjnej ogółem na koniec III kwartałów 2017 r. składają się przychody z lokat (64,60%) oraz niezrealizowane zyski z lokat (35,40%). W strukturze samych przychodów z lokat zakładów ubezpieczeń ogółem dominuje wynik dodatni z realizacji lokat (38,25%) oraz przychody z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu (28,36%).

W dziale I największą pozycją w lokatach były niezrealizowane zyski z lokat, które stanowiły 47,31% przychodów z lokat działu I, natomiast w dziale II przychody z udziałów i akcji z lokat w jednostkach podporządkowanych, które stanowiły 44,65% przychodów z lokat działu II.

Tabela 3. Zestawienie przychodów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń
(w mln zł) w III kw. 2016 i 2017 r.

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	09.2016	09.2017	Zmiana w %	Zmiana	09.2016	09.2017	Zmiana w %	Zmiana
Razem	5 246,98	7 292,52	38,99%	2 045,54	2 757,06	3 443,31	24,89%	686,25
I. Przychody z lokat	3 100,69	3 842,40	23,92%	741,71	2 402,74	3 092,51	28,71%	689,77
1. Przychody z lokat w nieruchomości	1,84	2,03	10,13%	0,19	14,52	15,39	5,99%	0,87
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	241,39	158,57	-34,31%	-82,82	945,73	1 542,37	63,09%	596,65
2.1. z udziałów i akcji	241,39	158,57	-34,31%	-82,82	939,56	1 537,29	63,62%	597,73
2.2. z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00	0,00%	0,00	6,17	5,08	-17,64%	-1,09
2.3. z pozostałych lokat	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00
3. Przychody z innych lokat finansowych	1 593,36	1 644,87	3,23%	51,51	771,91	907,95	17,62%	136,04
3.1. z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	325,49	383,00	17,67%	57,51	20,25	26,80	32,34%	6,55
3.2. z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 096,62	1 111,34	1,34%	14,71	696,54	855,26	22,79%	158,72
3.3. z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	145,09	134,58	-7,24%	-10,50	5,43	11,47	111,17%	6,04

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	09.2016	09.2017	Zmiana w %	Zmiana	09.2016	09.2017	Zmiana w %	Zmiana
3.4. z pozostałych lokat	26,15	15,94	-39,05%	-10,21	49,69	14,42	-70,97%	-35,27
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	0,02	3,75	18 501,95%	3,73	4,66	7,25	55,61%	2,59
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	1 264,07	2 033,18	60,84%	769,11	665,93	619,55	-6,96%	-46,38
II. Niezrealizowane zyski z lokat	2 146,29	3 450,12	60,75%	1 303,83	354,32	350,80	-0,99%	-3,52

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

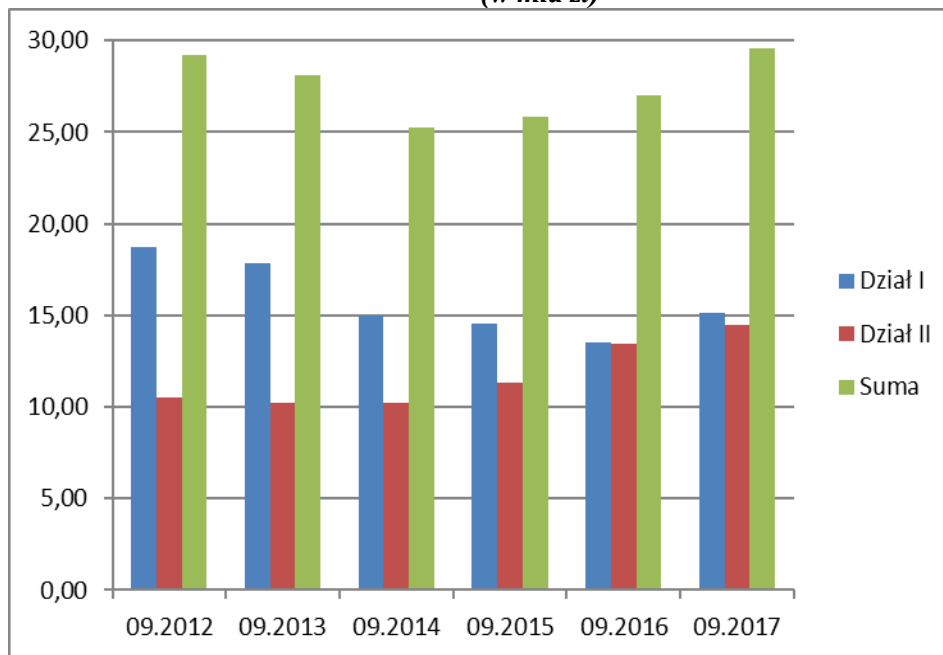
2.2. Koszty zakładów ubezpieczeń

Łączne koszty zakładów ubezpieczeń w okresie III kwartałów 2017 r. wyniosły 57,81 mld zł. W strukturze kosztów zakładów ubezpieczeń dominowały odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto (51,18% łącznych kosztów) oraz łączne koszty akwizycji i koszty administracyjne (19,63% łącznych kosztów).

2.2.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone

Główną pozycję kosztów zakładów ubezpieczeń stanowiły koszty związane z wypłatą odszkodowań i świadczeń wynikających z umów ubezpieczenia. W okresie III kwartałów 2017 r. zakłady ubezpieczeń wypłaciły w ujęciu brutto 29,59 mld zł odszkodowań i świadczeń wraz z kosztami likwidacji szkód i windykacji regresów. W porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. wartość ta zwiększyła się o 2,60 mld zł, czyli o 9,64%.

Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

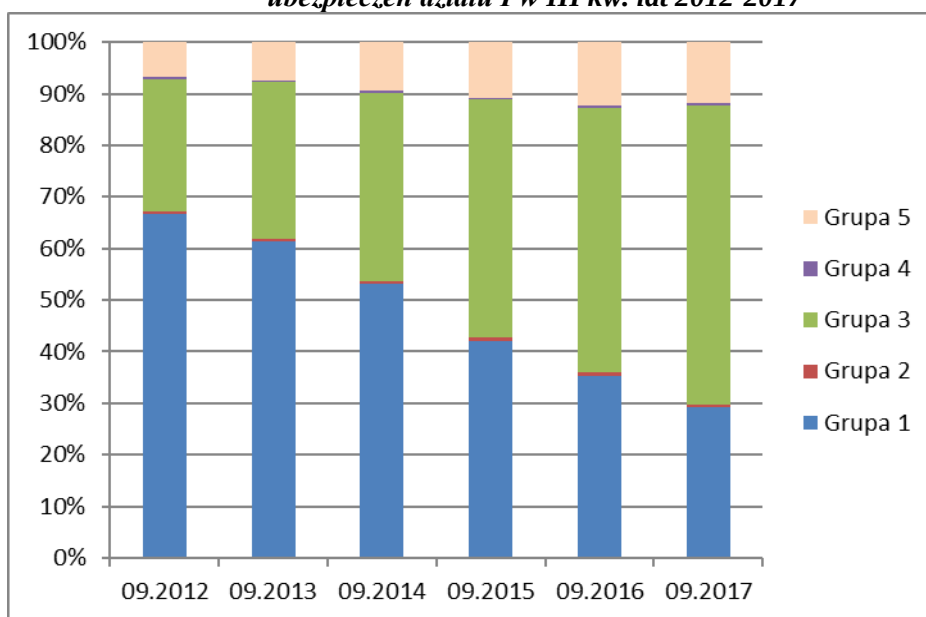
■ Odszkodowania i świadczenia wypłacone - zakładów ubezpieczeń na życie

W dziale I w ciągu III kwartałów 2017 r. wypłacone zostały odszkodowania i świadczenia brutto - w wysokości 15,11 mld zł (51,06% łącznych świadczeń brutto sektora ubezpieczeń), co stanowi kwotę o 1,59 mld zł (o 11,75%) wyższą niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Wartość wypłaconych świadczeń w dziale I wzrosła o 11,75%

Z punktu widzenia poszczególnych grup ubezpieczeń wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto spowodowany był wyższymi wypłatami w ramach grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) – o 1,84 mld zł, tj. o 26,60%, z poziomu 6,93 mld zł do poziomu 8,78 mld zł. Największy spadek wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto nastąpił w grupie 1 – o 0,37 mld zł, tj. 7,78% z kwoty 4,77 mld zł do kwoty 4,40 mld zł. Najwyższe odszkodowania i świadczenia działu I wypłacono z tytułu ubezpieczeń grupy 3 (8,78 mld zł) oraz grupy 1 (4,40 mld zł). W strukturze odszkodowań i świadczeń wypłaconych z działalności bezpośrednio w dziale I udział grupy 3 wynosi 58,13%, zaś grupy 1 – 29,15%.

Wykres 6. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu I w III kw. lat 2012-2017

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Odszkodowania i świadczenia wypłacone - zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W okresie III kwartałów 2017 r. w dziale II odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto wyniosły 14,48 mld zł i w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku ich wartość wzrosła o 7,52%, czyli o 1,01 mld zł.

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale II wzrosła o 7,52%

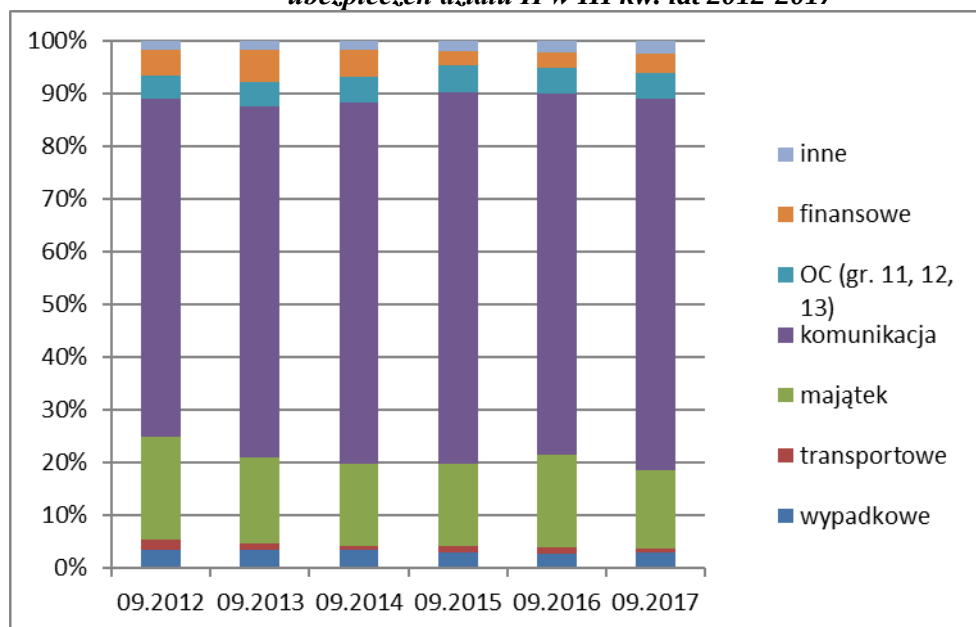
W poszczególnych grupach ubezpieczeń wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto spowodowany był przede wszystkim większymi wypłatami w grupach: 10 (OC komunikacyjne) – o 0,62 mld zł,

tj. o 10,94%, z poziomu 5,71 mld zł do poziomu 6,33 mld zł, w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) – o 0,24 mld zł, tj. 24,44% (z kwoty 0,98 mld zł do kwoty 1,22 mld zł) oraz w grupie 3 (auto-casco) – o 0,23 mld zł, tj. o 7,30% z poziomu 3,11 mld zł do 3,34 mld zł.

Największy spadek wartości wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale II odnotowano w grupie 9 (ubezpieczenia szkód rzeczowych) – o 0,45 mld zł, tj. 35,17%, z poziomu 1,29 mld zł do poziomu 0,83 mld zł.

Najwyższe odszkodowania i świadczenia działu II wypłacono z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych grupy 10 (6,33 mld zł) oraz grupy 3 (3,34 mld zł). Udział obu grup w odszkodowaniach i świadczeniach z tytułu działalności bezpośredniej działu II jest bardzo duży - dla grupy 10 wyniósł 46,05%, a dla grupy 3 – 24,27%.

Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2012-2017

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym

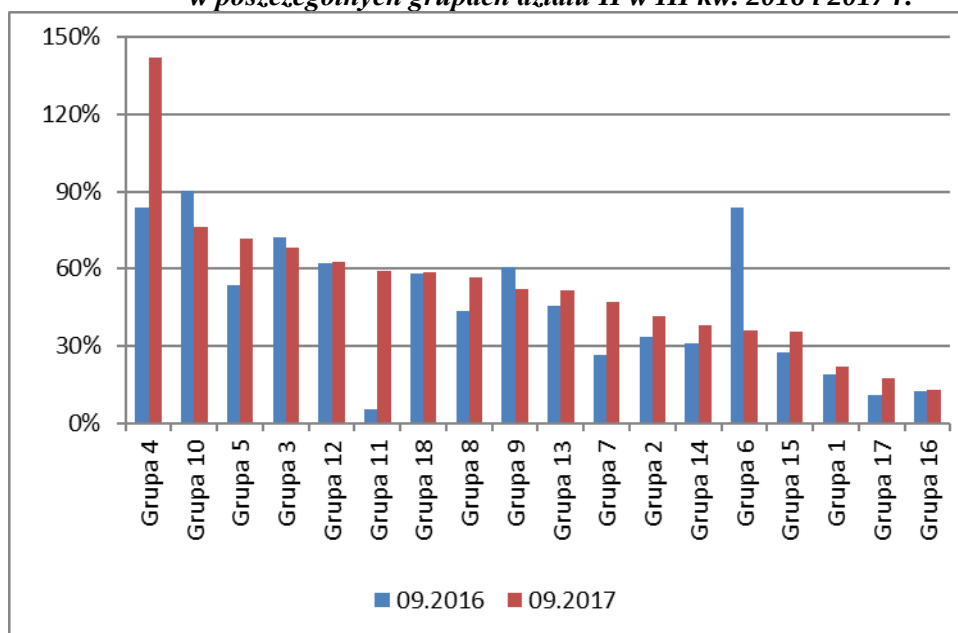
Wskaźnik szkodowości na udziale własnym wskazuje, jaką część składki zarobionej zakład ubezpieczeń przeznacza na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia.

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym działu II w okresie III kwartałów 2017 r. spadł w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku z 65,13% do 63,15%, tj. o 1,98 pkt. proc. Oznacza to, iż zakłady ubezpieczeń tego działu przeznaczyły na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia 63,15% składki zarobionej na udziale własnym.

Zakłady ubezpieczeń działu II na wypłatę odszkodowań i świadczeń przeznaczyły prawie 63.15% składki

Kształtowanie się wskaźnika szkodowości w poszczególnych grupach ubezpieczeń przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w III kw. 2016 i 2017 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2.2. Koszty działalności ubezpieczeniowej

Znaczącą pozycję wśród wydatków zakładów ubezpieczeń zajmują koszty działalności ubezpieczeniowej, które obejmują saldo kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych oraz prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów.

W okresie III kwartałów 2017 r. koszty działalności ubezpieczeniowej, po uwzględnieniu otrzymanych prowizji reasekuracyjnych, osiągnęły wartość 10,03 mld zł, co stanowiło wzrost w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 3,07%, tj. o 0,30 mld zł.

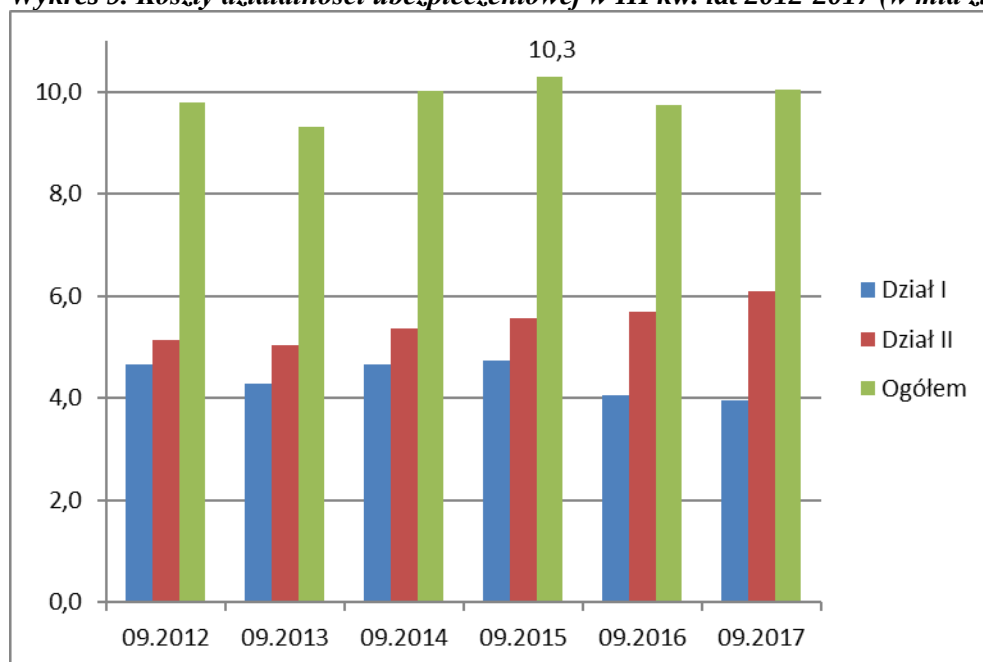
Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 25,36 zł z każdych 100 zł składki zarobionej na udziale własnym (ok. 27,85 zł w III kwartałach 2016 r.). W ubezpieczeniach na życie koszty wyniosły ok. 21,45 zł (ok. 23,05 zł w III kwartałach 2016 r.), natomiast w ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych ok. 28,74 zł (ok. 32,73 zł w I półroczu 2016 r.) na 100 zł składki.

Łącznie koszty administracyjne i akwizycji w III kwartałach 2017 r. wyniosły 11,35 mld zł i w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku wzrosły o 5,84%, tj. o 0,63 mld zł.

Koszty działalności ubezpieczeniowej wzrosły o 3,07%

Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 25,36 zł z każdych 100 zł składki

Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

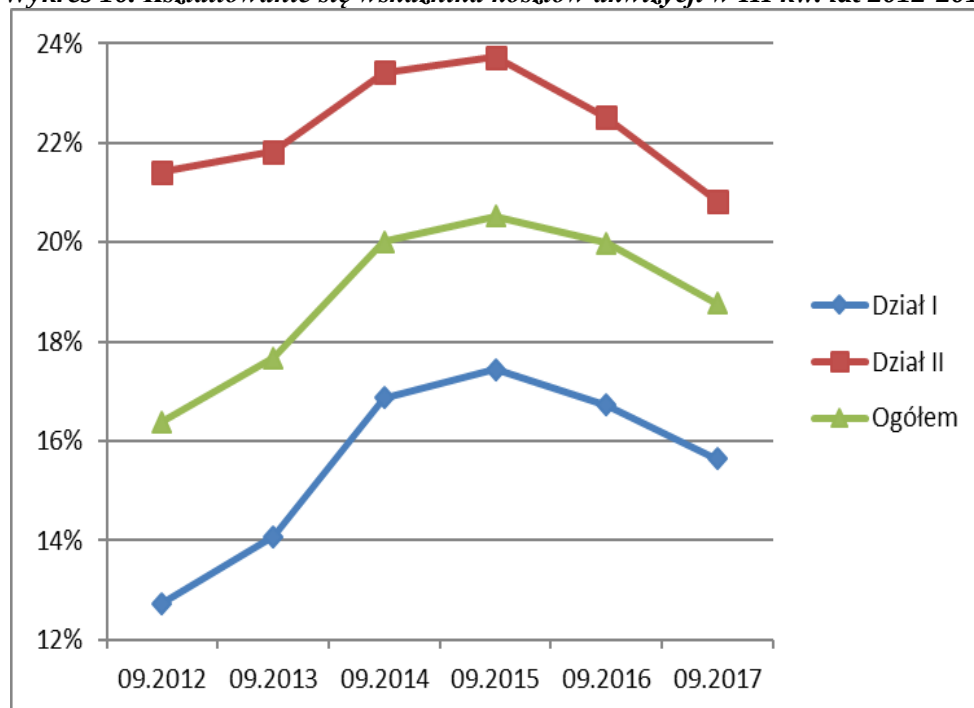
Koszty akwizycji obejmują m.in. wszelkie koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia (np. prowizje agencyjne, koszty badań lekarskich, koszty ekspertyz). Obejmują one również płacone cedentom prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach.

W trakcie III kwartałów 2017 r. koszty akwizycji w zakładach ubezpieczeń ogółem osiągnęły kwotę 8,66 mld zł i były wyższe o 6,52% w stosunku do III kwartałów 2016 r. (wzrost o 0,53 mld zł z kwoty 8,13 mld zł). Koszty akwizycji łącznie stanowiły 18,78% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń, co oznacza spadek o 1,21 pkt. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2016 roku.

- Koszty akwizycji w dziale I wyniosły 2,86 mld zł (spadek o 0,12 mld zł z kwoty 2,98 mld zł, tj. o 3,93% w stosunku do III kw. 2016 r.) i stanowiły 15,64% składki przypisanej brutto działu I (spadek o 1,08 pkt. proc.).
- Koszty akwizycji w dziale II wyniosły 5,80 mld zł (wzrost o 0,65 mld zł z kwoty 5,15 mld zł, tj. o 12,56% w stosunku do III kw. 2016 r. i stanowiły 20,83% składki przypisanej brutto działu II (spadek o 1,69 pkt. proc.).

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów akwizycji, czyli procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w III kw. lat 2012-2017

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

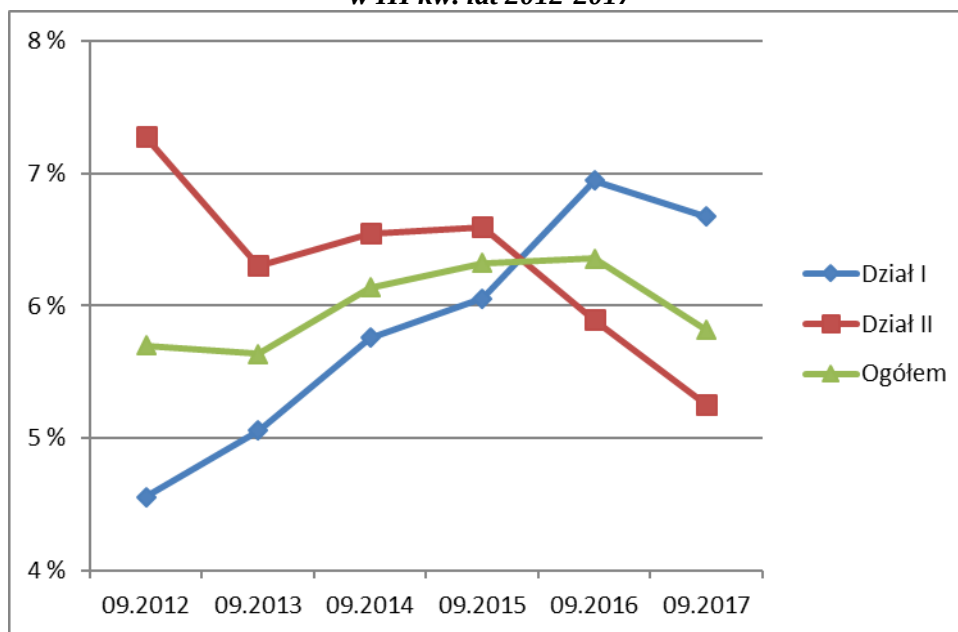
Koszty administracyjne obejmują koszty zarządu i administracji oraz ogólne koszty dotyczące działalności ubezpieczeniowej, takie jak: koszty utrzymania biur, koszty usług obcych, wynagrodzenia, koszty zużycia energii itp.

Koszty administracyjne sektora ubezpieczeń w okresie III kwartałów 2017 r. wyniosły 2,68 mld zł i były wyższe o 3,72% w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku (wzrost o 0,10 mld zł z kwoty 2,59 mld zł). Koszty te ogółem stanowiły 5,81% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń (6,36% w III kw. 2016 r.).

- Koszty administracyjne w dziale I wyniosły 1,22 mld zł (spadek o 0,02 mld zł, tj. 1,34% w stosunku do III kw. 2016 r.), a ich udział w składce przypisanej brutto w dziale I wyniósł 6,67% (6,95% w III kw. 2016 r.).
- Koszty administracyjne w dziale II wyniosły 1,46 mld zł (wzrost o 0,11 mld zł z kwoty 1,35 mld zł, tj. o 8,35% w stosunku do III kw. 2016 r.), a ich udział w składce przypisanej brutto w dziale II wyniósł 5,25% (5,90% w analogicznym okresie ubiegłego roku).

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów administracji, czyli procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w III kw. lat 2012-2017

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2.3. Koszty związane z działalnością lokacyjną

Koszty związane z działalnością lokacyjną wszystkich zakładów ubezpieczeń na przestrzeni III kwartałów 2017 r. wyniosły 2,47 mld zł, co stanowiło spadek o 27,76% w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku, kiedy to osiągnęły one wartość 3,42 mld zł.

Koszty działalności lokacyjnej spadły o 27,76%

W strukturze kosztów działalności lokacyjnej ogółem dominują niezrealizowane straty na lokatach, które stanowiły 52,03% kosztów oraz wynik ujemny z realizacji lokat, który stanowił 42,03% kosztów.

W dziale I koszty związane z działalnością lokacyjną na przestrzeni III kwartałów 2017 r. wyniosły 1,61 mld zł i zmniejszyły się o 35,30% w stosunku do III kwartałów 2016 r., na co znaczący wpływ miał spadek o 0,34 mld zł pozycji niezrealizowane straty na lokatach.

W dziale II koszty związane z działalnością lokacyjną wyniosły 0,87 mld zł i zmniejszyły się w stosunku do poprzedniego okresu o 7,82 %, na co największy wpływ miał spadek o 0,07 mld zł pozycji niezrealizowane straty na lokatach.

Tabela 4. Zestawienie kosztów związanych z działalnością lokacyjną zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kw. 2016 i 2017 r.

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	09.2016	09.2017	Zmiana w %	Zmiana	09.2016	09.2017	Zmiana w %	Zmiana
Razem	2 483,00	1 606,50	-35,30%	-876,51	939,91	866,37	-7,82%	-73,55
I. Koszty działalności lokacyjnej	1 165,80	633,23	-45,68%	-532,57	558,83	552,94	-1,05%	-5,89
1. Koszty utrzymania nieruchomości	1,59	1,13	-28,98%	-0,46	11,26	12,16	7,98%	0,90
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	95,23	82,07	-13,82%	-13,16	51,22	43,14	-15,77%	-8,08
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	2,91	4,67	60,32%	1,76	10,56	3,60	-65,93%	-6,96
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	1 066,08	545,37	-48,84%	-520,71	485,79	494,04	1,70%	8,25
II. Niezrealizowane straty na lokatach	1 317,20	973,27	-26,11%	-343,94	381,08	313,43	-17,75%	-67,65

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3. Wyniki zakładów ubezpieczeń

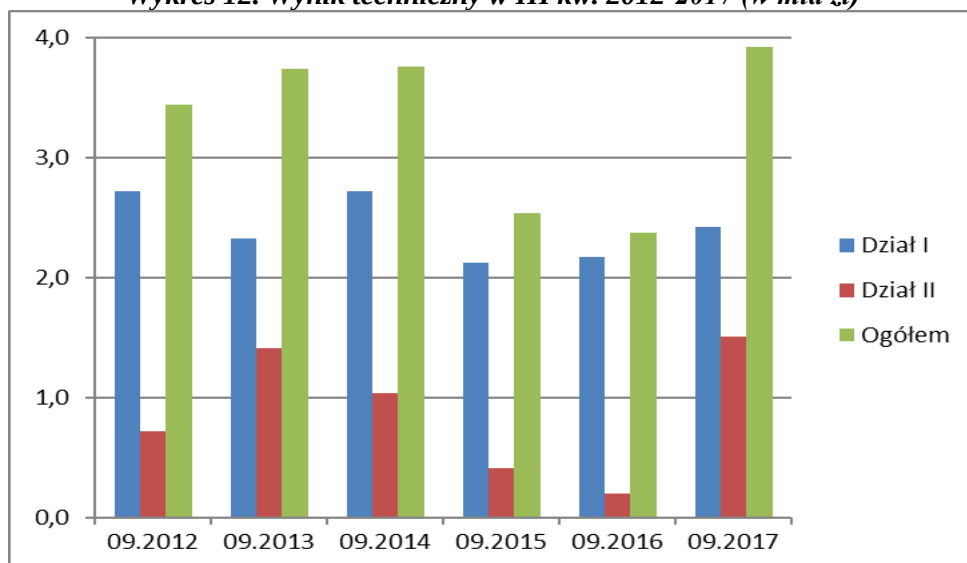
2.3.1. Wynik techniczny

W III kwartałach 2017 r. zakłady ubezpieczeń odnotowały zysk techniczny na poziomie 3,93 mld zł, co stanowiło wzrost o 65,59%, tj. o 1,55 mld zł w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku. Wpływ na tę zmianę miała głównie poprawa wyniku technicznego w dziale II, ale wzrost wyniku odnotowano również w dziale I.

Zysk techniczny sektora ubezpieczeń był o 65,59% wyższy niż rok wcześniej

- W dziale ubezpieczeń na życie zysk techniczny wyniósł 2,42 mld zł (wzrost o 11,23%, tj. o 0,24 mld zł w stosunku do III kw. 2016 r.).
- W dziale ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych zysk techniczny wyniósł 1,51 mld zł (wzrost o 667,04%, tj. o 1,31 mld zł w stosunku do III kw. 2016 r.).

Wykres 12. Wynik techniczny w III kw. 2012-2017 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń na życie

W III kwartałach 2017 r. w dziale I nastąpił wzrost zysku technicznego o 11,23% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku.

Biorąc pod uwagę wyniki w poszczególnych grupach ubezpieczeń, o wzroście wyniku działu I zadecydowała głównie poprawa w grupach 1 i 5. Poprawę odnotowano również w grupach 2 i 4, a niewielki spadek wyniku technicznego dotyczył jedynie grupy 3.

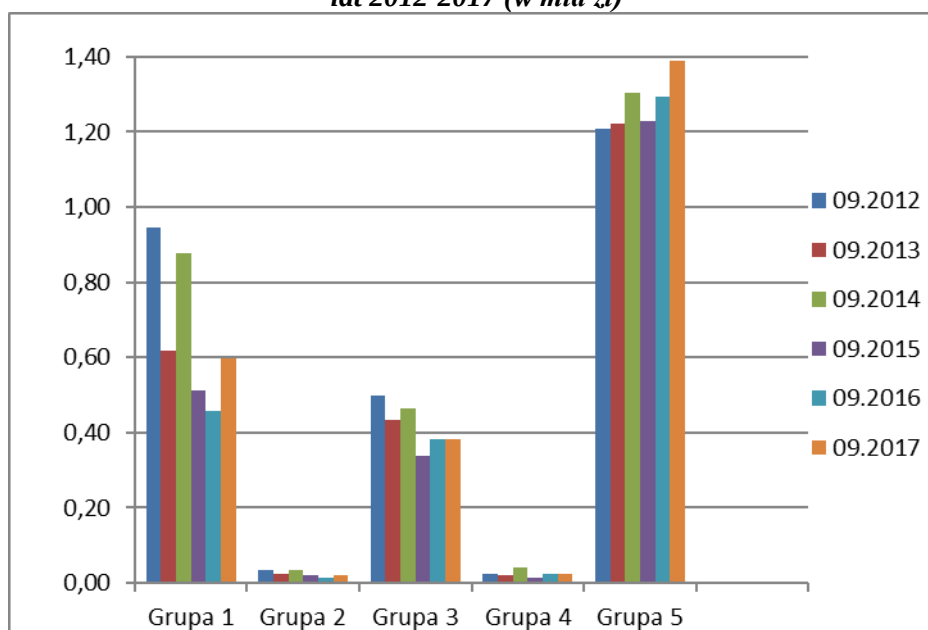
Największy wzrost zysku odnotowano w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) – o 0,14 mld zł, tj. 30,08% (z kwoty 0,46 mld zł do kwoty 0,60 mld zł) oraz w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) – o 0,10 mld zł, tj. 7,41% (z kwoty 1,29 mld zł do kwoty 1,39 mld zł).

Poprawa wyniku technicznego w grupie 1 wynikała głównie z niższej wartości wypłaconych świadczeń oraz wyższego zysku z działalności lokacyjnej (głównie dzięki niższym kosztom). Natomiast wzrost zysku w grupie 5 wynikał głównie z wyższej wartości składki zarobionej.

Minimalny spadek wyniku technicznego odnotowano w dziale I jedynie w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) – o 21,90 tys. zł, tj. 0,01%, jednak dynamika tego spadku w porównaniu z poprzednimi kwartałami wyraźnie się zmniejszyła (w I kw. 2017 wynosiła 21,32%, a w II kw. 2017 - 8,22%). Na wynik ten wpływ miał z jednej strony wzrost wartości świadczeń wypłaconych brutto oraz zwiększenie zmiany stanu rezerw ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, a z drugiej strony wzrost składki zarobionej oraz zysku z działalności lokacyjnej.

**W dziale I
nastąpił wzrost
wyniku
technicznego
o 11,23%
w porównaniu
z analogicznym
okresem 2016 r.**

Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

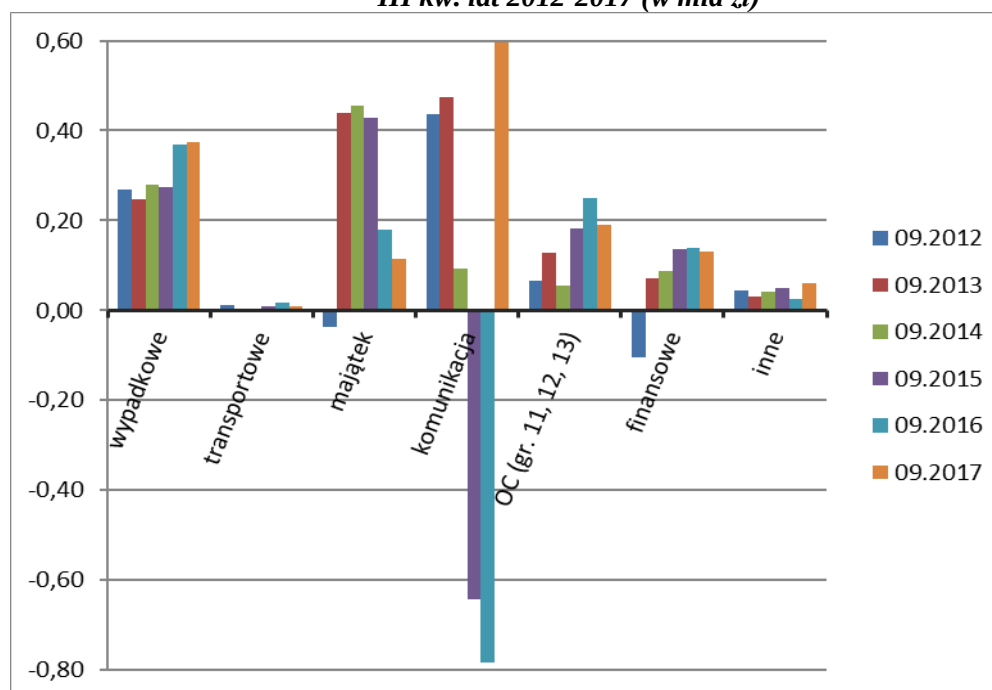
W okresie III kwartałów 2017 r. nastąpił wzrost zysku technicznego w dziale II o 667,04% w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku.

Biorąc pod uwagę wyniki w poszczególnych grupach ubezpieczeń, o poprawie zysku działu II zdecydował wzrost wyniku w grupie 10 (OC komunikacyjne) – o 1,09 mld zł, tj. (ze straty w wysokości 0,81 mld zł do zysku w wysokości 0,28 mld zł), w grupie 3 (auto-casco) – o 0,29 mld zł (z kwoty 0,02 mld zł do kwoty 0,32 mld zł) oraz w grupie 9 (ubezpieczenia szkód rzeczowych) – o 0,14 mld zł (ze straty w wysokości 0,08 mld zł do zysku w wysokości 0,06 mld zł). Wzrost zysku w ubezpieczeniach komunikacyjnych spowodowany był głównie wzrostem składki przypisanej brutto. Zysk w grupie 9 osiągnięto dzięki wzrostowi składki przypisanej brutto oraz niższej wartości odszkodowań i świadczeń oraz kosztów działalności ubezpieczeniowej.

Największe pogorszenie wyniku miało miejsce w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) – o 0,21 mld zł, z kwoty 0,26 mld zł do kwoty 0,06 mld zł oraz w grupie 13 (OC ogólne), gdzie nastąpił spadek zysku o 0,06 mld zł, z kwoty 0,25 mld zł do kwoty 0,19 mld zł. W obu grupach ubezpieczeń wynikało to głównie ze wzrostu wartości odszkodowań i świadczeń.

W dziale II nastąpił wzrost wyniku technicznego o 667,04% w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r.

**Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II
III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)**

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3.2. Wynik z działalności lokacyjnej

Należy zauważyć, że w przypadku zakładów ubezpieczeń na życie działalność lokacyjna jest ujęta w technicznym rachunku ubezpieczeń, więc omawiany powyżej wynik techniczny tego działu prezentuje zarówno wynik z działalności ubezpieczeniowej, jak i lokacyjnej.

Na koniec III kwartałów 2017 r. wynik z działalności lokacyjnej ogółem wynosił 8,26 mld zł i zwiększył się o 80,37% w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku. Zakłady ubezpieczeń wykazały zysk z działalności lokacyjnej wynoszący odpowiednio: 5,69 mld zł w dziale I (wzrost o 2,92 mld zł, tj. 105,72%) oraz 2,58 mld zł w dziale II (wzrost o 0,76 mld zł, tj. o 41,81%).

Tabela 5. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kw. 2016 i 2017 r.

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	09.2016	09.2017	Zmiana w %	Zmiana	09.2016	09.2017	Zmiana w %	Zmiana
Wynik z działalności lokacyjnej	2 763,97	5 686,03	105,72%	2 922,05	1 817,15	2 576,94	41,81%	759,80
Przychody z działalności lokacyjnej	5 246,98	7 292,52	38,99%	2 045,54	2 757,06	3 443,31	24,89%	686,25
Koszty związane z działalnością lokacyjną	2 483,00	1 606,50	-35,30%	-876,51	939,91	866,37	-7,82%	-73,55

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

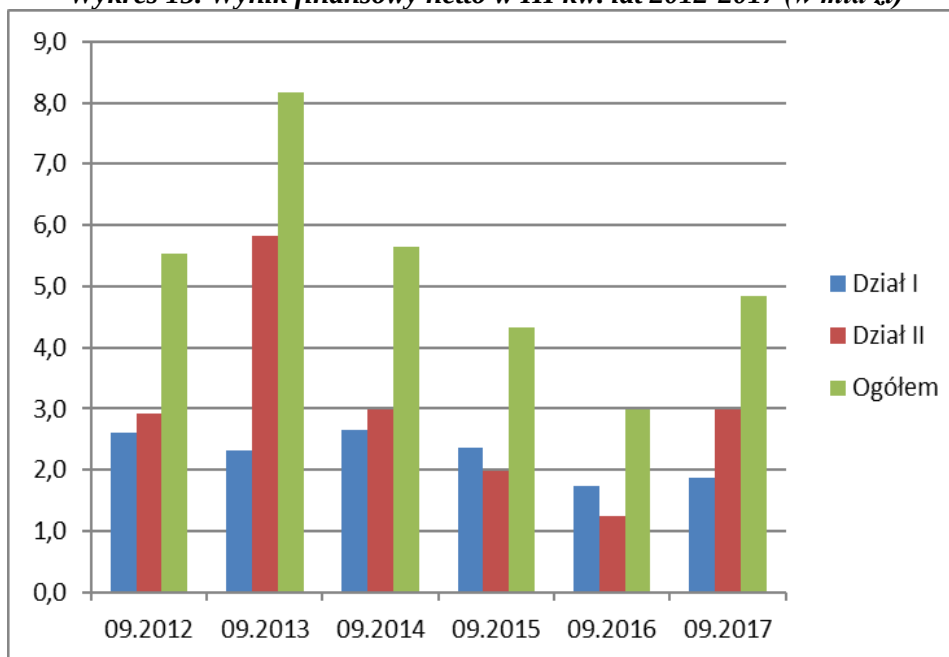
2.3.3. Wynik finansowy netto

Wynik finansowy netto sektora ubezpieczeń w okresie III kwartałów 2017 r. wyniósł 4,84 mld zł i wzrósł o 62,65 %, tj. o 1,87 mld zł w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego, na co wpływ miała głównie poprawa wyniku finansowego w dziale II oraz utrzymanie się tendencji wzrostowej w dziale I.

Wynik finansowy sektora ubezpieczeń wzrósł o 62,65%

- Wynik finansowy netto działu I wyniósł 1,86 mld zł i w porównaniu z III kw. 2016 r. wzrósł o 6,57%, tj. o 0,11 mld zł.
- Wynik finansowy netto działu II osiągnął wartość 2,98 mld zł i w odniesieniu do III kw. 2016 r. wzrósł o 141,98%, tj. o 1,75 mld zł.

Wykres 15. Wynik finansowy netto w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wskaźniki rentowności

Wskaźniki rentowności obrazują relacje zachodzące pomiędzy wynikami finansowymi zakładu ubezpieczeń w odniesieniu do różnych kategorii ekonomicznych, mają więc za zadanie ocenę zysku osiągniętego z poniesionych nakładów. Wskaźniki rentowności określają wielkość wyniku finansowego (brutto lub netto) przypadającą na jednostkę zaangażowanych w zakładzie ubezpieczeń kapitałów własnych, aktywów ogółem, czy składki przypisanej brutto. W przypadku odnotowanego zysku określają stopę zwrotu ze środków będących w dyspozycji zakładu ubezpieczeń, bądź z działalności ubezpieczeniowej.

**Tabela 6. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności
w III kw. lat 2016 i 2017**

Nazwa wskaźnika ³	Ogółem		Dział I		Dział II	
	09.2016	09.2017	09.2016	09.2017	09.2016	09.2017
Ujęcie kwartalne						
Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS)	7,32%	10,49%	9,79%	10,16%	5,39	10,71%
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE)	8,79%	13,93%	14,30%	15,64%	5,68%	13,04%
Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)	1,63%	2,53%	1,69%	1,77%	1,55%	3,45%
Ujęcie za ostatnie 12 miesięcy						
Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS)	7,80%	9,72%	9,89%	9,39%	6,10%	9,93%
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE)	12,76%	17,29%	20,07%	19,23%	8,62%	16,27%
Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)	2,34%	3,13%	2,35%	2,19%	2,34%	4,27%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

³ Rentowność sprzedaży (ROS) - wskaźnik informuje o udziale wyniku finansowego netto w wartości składki przypisanej brutto.
Rentowność kapitałów własnych (ROE) - wskaźnik będący relacją wyniku finansowego netto do średniej wartości kapitałów własnych.
Rentowność aktywów (ROA) - wskaźnik stanowi relację wyniku finansowego netto do średniej wartości aktywów.

3. Bilans zakładów ubezpieczeń

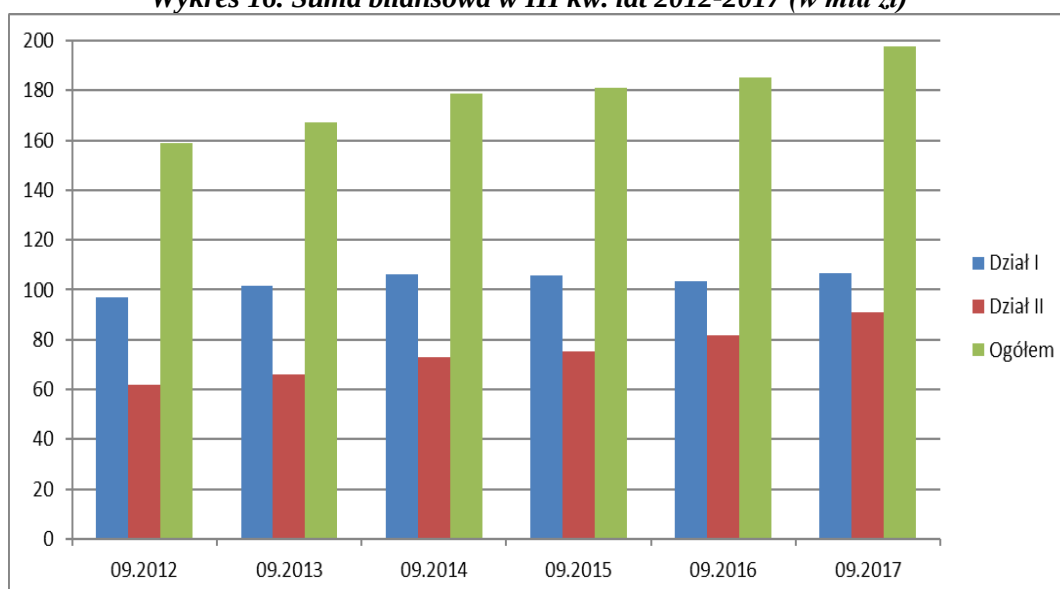
3.1. Aktywa zakładów ubezpieczeń

Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń po III kwartałach 2017 r. wyniosła 197,54 mld zł i wzrosła w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku o 6,68%, tj. o 12,37 mld zł.

- Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie, równe 106,43 mld zł, zwiększyły się o 2,95% (tj. o 3,05 mld zł) w porównaniu z III kwartałami 2016 r.
- W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość aktywów wyniosła 91,11 mld zł, co w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku stanowiło wzrost o 11,39% tj. o 9,32 mld zł.

Aktywa zakładów ubezpieczeń obu działów ubezpieczeń zwiększyły się, ogółem o 6,68%

Wykres 16. Suma bilansowa w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Główną pozycją aktywów zakładów ubezpieczeń działu I i działu II są lokaty (pozycja B aktywów), stanowiące 56,88% sumy bilansowej oraz aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, których udział w sumie bilansowej wynosi 30,12%.

Główną pozycję aktywów zakładów ubezpieczeń stanowiły lokaty

Tabela 7. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kw. 2016 i 2017 r.

Wyszczególnienie	06.2016	06.2017	Zmiana (w %)	Zmiana (w mld zł)	Udział w dziale
Dział I	103,38	106,43	2,95 %	3,05	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	0,39	0,38	-1,30 %	-0,01	0,36 %
lokaty B	41,47	41,91	1,08 %	0,45	39,38 %
lokaty C	56,27	59,51	5,75 %	3,24	55,91 %
należności	1,01	0,99	-1,99 %	-0,02	0,93 %
inne składniki aktywów	0,60	0,56	-6,24 %	-0,04	0,53 %
rozliczenia międzyokresowe	3,64	3,07	-15,59 %	-0,57	2,89 %
Dział II	81,79	91,11	11,39 %	9,32	100,00 %
wartości niematerialne i prawne	1,04	1,11	6,78 %	0,07	1,22 %
lokaty B	63,98	70,44	10,11 %	6,47	77,32 %
należności	8,69	10,21	17,48 %	1,52	11,20 %
inne składniki aktywów	0,75	1,32	74,37 %	0,56	1,44 %
rozliczenia międzyokresowe	7,33	8,03	9,56 %	0,70	8,82 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.1.1. Lokaty zakładów ubezpieczeń (lokaty z pozycji B aktywów)

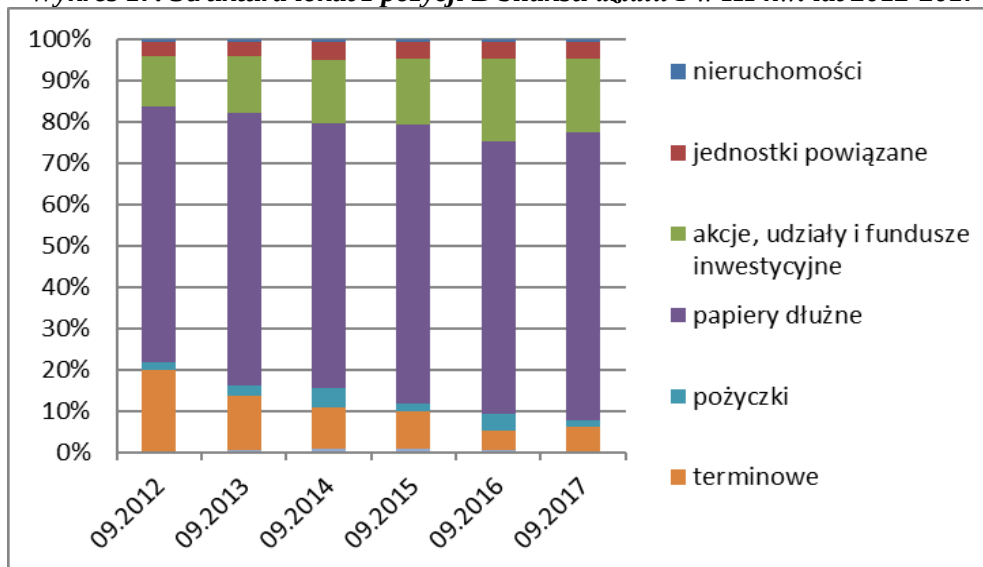
Wartość lokat z pozycji B aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec III kwartałów 2017 r. wyniosła 112,36 mld zł, co w porównaniu z okresem poprzednim stanowiło wzrost o 6,56%, tj. o 6,91 mld zł. Główną pozycję w strukturze lokat stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu, a także lokaty w jednostkach podporządkowanych, których udział wyniósł odpowiednio: 59,92% oraz 17,48%.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

Po III kwartałach 2017 r., lokaty z pozycji B aktywów wynosiły 41,91 mld zł i w stosunku do III kwartałów 2016 r. zwiększyły się o 1,08%, tj. o 0,45 mld zł. Udział lokat B w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu I wyniósł 39,38%.

Po III kwartałach 2017 r. największy udział w lokatach pozycji B działu I stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (69,57%), udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (17,74%) oraz lokaty terminowe (5,67%). Porównując strukturę lokat z pozycji B bilansu działu I z poprzednim okresem należy zauważyć, że najwyższy wzrost udziału odnotowały lokaty z tytułu dłużnych papierów wartościowych (o 3,76 pkt. proc.), a największy spadek odnotowały lokaty z tytułu udziałów, akcji oraz innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych o 2,39 pkt. proc.

Wykres 17. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w III kw. lat 2012-2017

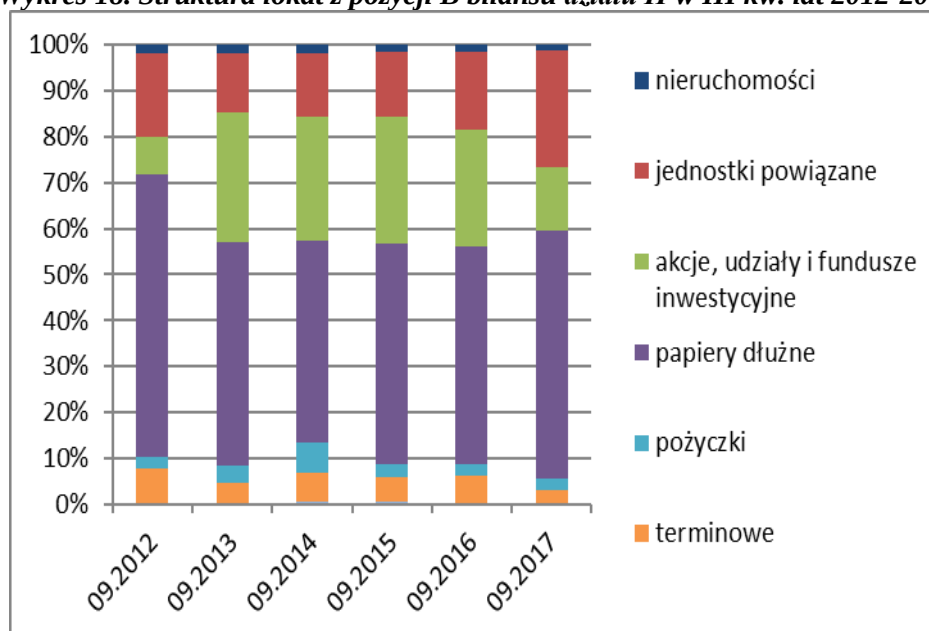
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wartość lokat z pozycji B aktywów na koniec III kwartałów 2017 r. wyniosła 70,44 mld zł, co stanowiło wzrost w porównaniu z poprzednim okresem o 10,11%, tj. o 6,47 mld zł. Udział lokat B w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu II wyniósł 77,32%.

Największy udział w lokatach pozycji B stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (54,17%), lokaty w jednostkach podporządkowanych (25,30%) oraz udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (13,80%). W stosunku do III kwartałów 2016 r. w strukturze lokat tego działu nastąpiły istotne zmiany. Znaczny wzrost udziału o 8,24 pkt. proc. uzyskały lokaty w jednostkach podporządkowanych a największy spadek udziału o 11,75 pkt. proc. zaobserwowano w przypadku lokat z tytułu udziałów, akcji oraz innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych.

Wykres 18. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w III kw. lat 2012-2017

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2. Pasywa zakładów ubezpieczeń

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowią rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe przeznaczone na pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia oraz kapitały własne. Udział rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym w sumie bilansowej po III kwartałach 2017 r. wyniósł 69,25%, natomiast kapitały własne stanowiły 17,89% wartości sumy bilansowej.

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowiły rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto oraz kapitały własne

Tabela 8. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kw. 2016 i 2017 r.

Wyszczególnienie	09.2016	09.2017	Zmiana (w %)	Zmiana (w mld zł)	Udział w dziale
Dział I	103,38	106,44	2,95 %	3,05	100,00 %
kapitały własne	11,96	11,55	-3,39 %	-0,41	10,85 %
zobowiązania podporządkowane	0,02	0,02	-0,00 %	0,00	0,02 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	86,19	88,94	3,20 %	2,76	83,56 %
oszacowane regresy i odzyski	0,00	0,00	-	0,00	0,00 %
pozostałe rezerwy	0,98	1,40	42,53 %	0,42	1,31 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	0,16	0,17	6,82 %	0,01	0,16 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	3,29	3,82	16,19 %	0,53	3,59 %
rozliczenia międzyokresowe	0,79	0,54	-32,31 %	-0,26	0,50 %
Dział II	81,79	91,11	11,39 %	9,32	100,00 %
kapitały własne	21,62	23,78	9,97 %	2,16	26,10 %
zobowiązania podporządkowane	0,53	2,98	457,35 %	2,45	3,27 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	43,34	47,85	10,40 %	4,51	52,52 %
oszacowane regresy i odzyski	0,38	0,39	3,61 %	0,01	0,43 %
pozostałe rezerwy	1,25	1,32	5,73 %	0,07	1,45 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1,65	1,74	5,34 %	0,09	1,91 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	11,09	11,12	0,33 %	0,04	12,21 %
rozliczenia międzyokresowe	2,68	2,70	0,89 %	0,02	2,97 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

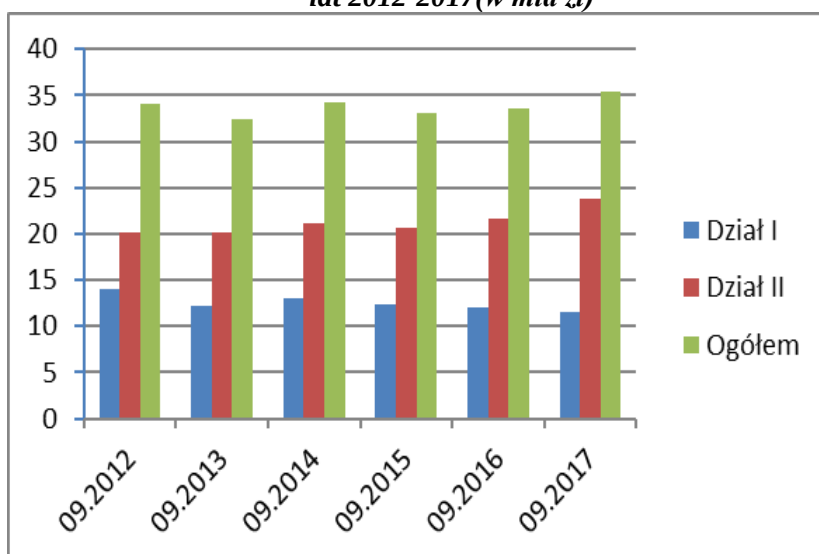
3.2.1. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń

Wartość kapitałów własnych zakładów ubezpieczeń po III kwartałach 2017 r. wyniosła 35,33 mld zł i w odniesieniu do analogicznego okresu ubiegłego roku zwiększyła się o 5,21%, tj. o 1,75 mld zł.

Wartość kapitałów własnych ogółem zwiększyła się o 5,21%

- Wartość kapitałów własnych zakładów ubezpieczeń na życie na koniec III kwartałów 2017 r. wyniosła 11,55 mld zł i w odniesieniu do poprzedniego okresu ich wartość zmniejszyła się o 3,39%, tj. o 0,41 mld zł. Poziom kapitałów własnych kształtował się w wysokości 10,85% sumy bilansowej.
- Wartość kapitałów własnych zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych po III kwartałach 2017 r. wyniosła 23,78 mld zł. Kapitały te zwiększyły się o 9,97%, tj. o 2,16 mld zł w stosunku do poprzedniego okresu. Wielkość kapitałów własnych stanowiła 26,10% wartości pasywów.

**Wykres 19. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w III kw.
lat 2012-2017(w mld zł)**

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne

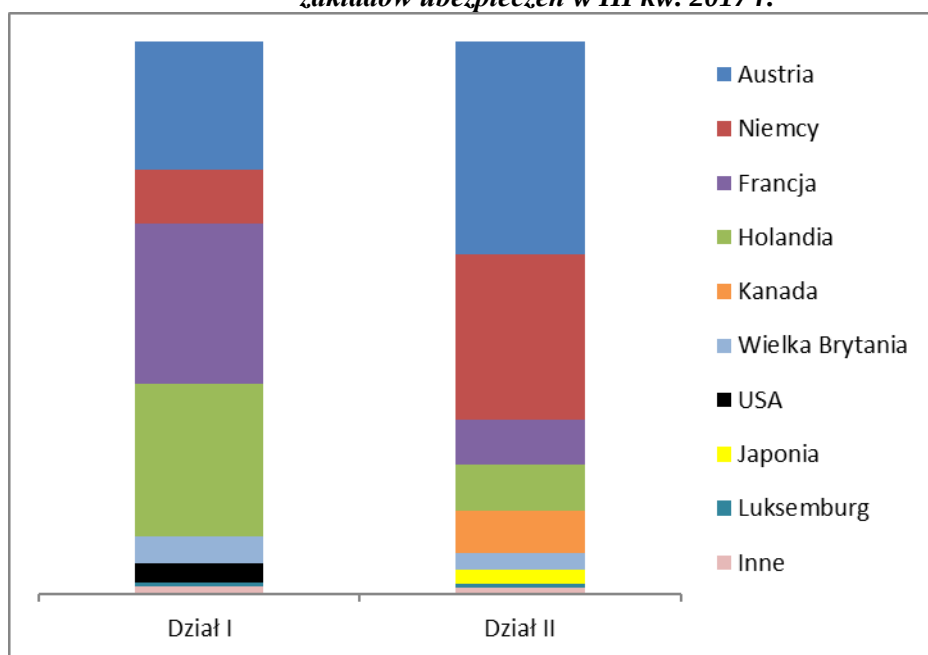
Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń w III kwartałach 2017 r. wyniosła 4,00 mld zł (1,77 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu I oraz 2,23 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu II), co stanowiło 64,42% łącznych kapitałów podstawowych sektora ubezpieczeń (odpowiednio: 60,72% w dziale I oraz 67,69% w dziale II). Wartość ta w stosunku do III kwartałów 2016 r. zwiększyła się o 0,06 mld zł, a wzrost osiągnięto w obu działach.

Ze względu na pochodzenie kapitału zagranicznego, wśród inwestorów z 13 krajów dominował kapitał austriacki (inwestycje w 9 zakładach ubezpieczeń o łącznej wartości 1,27 mld zł, co stanowiło 31,69% wartości inwestycji zagranicznych).

Wysoki był również udział kapitału niemieckiego (inwestycje w 14 zakładach ubezpieczeń na kwotę 0,84 mld zł, co stanowiło 21,08% wartości inwestycji zagranicznych), francuskiego (inwestycje w 6 zakładach wynoszące 0,69 mld zł – 17,36% inwestycji zagranicznych) oraz holenderskiego (inwestycje w 5 zakładach wynoszące 0,68 mld zł – 16,98% inwestycji zagranicznych). Najwyższy wzrost wartości kapitału w stosunku do III kwartałów 2016 r. zanotował kapitał holenderski (o 0,04 mld zł). W dziale I najwyższy udział w kapitale zagranicznym miał kapitał francuski (29,10%), a w dziale II kapitał austriacki (38,49%).

W bezpośrednich inwestycjach zagranicznych dominował kapitał austriacki oraz niemiecki

Wykres 20. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń w III kw. 2017 r.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto dla celów rachunkowości zakładów ubezpieczeń na koniec III kwartałów 2017 r. wyniosła 148,80 mld zł i w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku wzrosła o 5,82%, tj. o 8,18 mld zł.

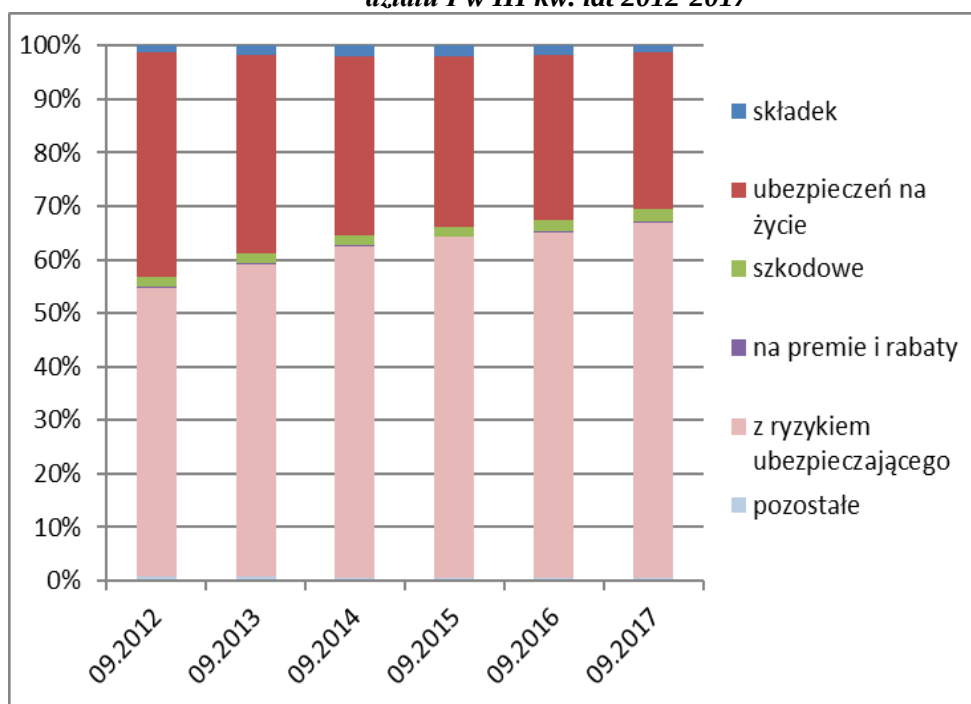
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto wzrosły o 5,82%

■ Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładów ubezpieczeń na życie

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń na życie po III kwartałach 2017 r. wyniosła 89,38 mld zł. W porównaniu z poprzednim okresem 2016 r. wystąpił ich niewielki wzrost o 2,82%, tj. o 2,45 mld zł.

Na koniec III kwartałów 2017 r. w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń działu I dominującą pozycję zajmowały rezerwy ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający oraz rezerwy ubezpieczeń na życie, wynoszące odpowiednio 66,55% (wzrost o 1,85 pkt. proc.) oraz 29,46% (spadek o 1,37 pkt. proc.).

Wykres 21. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I w III kw. lat 2012-2017

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

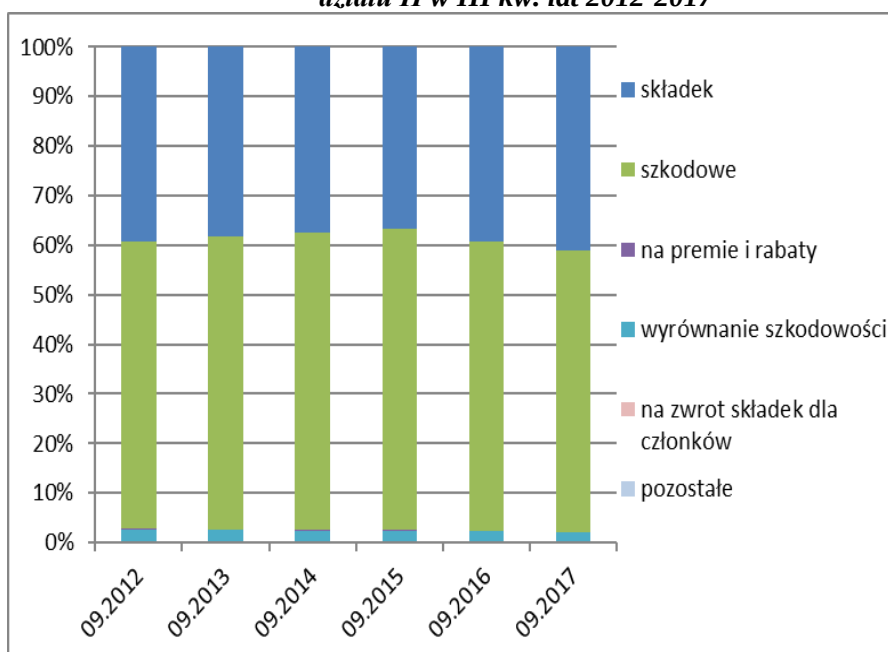
■ Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto na koniec III kwartałów 2017 r. wyniosła 59,42 mld zł. W porównaniu z analogicznym okresem 2016 r. nastąpił wzrost rezerw o 10,67%, tj. o 5,73 mld zł.

W strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II dominującą pozycję zajmowały rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia oraz rezerwa składek łącznie z rezerwą na pokrycie ryzyka niewygasłego, wynoszące odpowiednio 56,82% (spadek w ciągu roku o 1,53 pkt. proc.) oraz 41,00% (wzrost o 1,76 pkt. proc.) rezerw.

W dziale II w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych najwyższy udział posiadała rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Wykres 22. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II w III kw. lat 2012-2017

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.3. Wybrane pozycje bilansowe dla celów wypłacalności

Na koniec III kwartałów 2017 r. nastąpił wzrost wartości aktywów sektora ubezpieczeń, wyliczonych przy zastosowaniu metod wyceny stosowanych dla celów wypłacalności o 5,92%, tj. o kwotę 11,12 mld zł w stosunku do III kwartałów 2016 r. Warto zauważyć, iż zakłady ubezpieczeń działu II odnotowały większy wzrost wartości aktywów - o 9,30% (o 7,94 mld zł) niż zakłady ubezpieczeń działu I, które wykazały wzrost o 3,10% (o 3,18 mld zł).

W strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń najwyższy udział (62,27%) miały lokaty (inne niż aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający), ich udział w dziale I wyniósł 44,07% a w dziale II aż 82,89%. W III kwartałach 2017 r. zakłady ubezpieczeń wykazały wzrost ich wartości o 8,48 mld zł (o 7,35%) w stosunku do III kwartałów 2016 r. Największy udział w lokatach zanotowały dłużne papiery wartościowe - 59,09% i w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku osiągnęły wzrost o 3,74 pkt. proc.

W badanym okresie nastąpił wzrost wartości zobowiązań zakładów ubezpieczeń i reasekuracji przy zastosowaniu metod wyceny stosowanych dla celów wypłacalności o 4,36%, tj. o kwotę 5,56 mld zł w stosunku do poprzedniego okresu 2016 r. Wyższy wzrost zobowiązań odnotowały zakłady ubezpieczeń działu I - o 3,67 mld zł.

W strukturze zobowiązań obu działów aż 81,20% stanowiły rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto z uwzględnieniem oszacowanych regresów i odzysków brutto, wyznaczone zgodnie z zasadami dla celów wypłacalności. W badanym okresie wartość rezerw wzrosła o 3,63%, czyli o 3,78 mld zł. Wśród rezerw

najwyższy udział 38,26% miały rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Rezerwy te osiągnęły na koniec III kwartałów 2017 r. wzrost o 3,54 pkt. proc. w stosunku do poprzedniego roku.

**Tabela 9. Wybrane pozycje bilansowe dla celów wypłacalności
w III kw.2016 i 2017 r. (w mld zł)**

Wyszczególnienie	Dział I			Dział II		
	09.2016	09.2017	Różnica	09.2016	09.2017	Różnica
Aktywa	102,53	105,71	3,18	85,35	93,29	7,94
Lokaty (poz. B)	47,10	47,30	0,20	71,97	79,40	7,43
Zobowiązania	74,11	77,79	3,68	53,40	55,29	1,89
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto	65,69	68,63	2,94	38,57	39,42	0,85

Źródło: Kwartalne dane i informacje do celów nadzoru - zakłady ubezpieczeń

■ Porównanie wybranych pozycji bilansowych dla celów wypłacalności i rachunkowości

Dokonując porównania zmian zagregowanej wartości aktywów sektora ubezpieczeń, wyliczonych przy zastosowaniu metod wyceny stosowanych dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) z aktywami ustalonymi wg zasad dla celów rachunkowości, należy wskazać, iż na koniec III kwartałów 2017 r. wartość aktywów była większa o 0,74%, tj. o kwotę 1,46 mld zł. Warto zauważyć, iż zakłady ubezpieczeń działu II wykazały wartość aktywów wg zasad Wypłacalności II wyższą o 2,40% (o 2,18 mld zł) w stosunku do wartości statutowej, podczas gdy zakłady ubezpieczeń działu I wykazały wartość aktywów niższą o 0,68% (o 0,72 mld zł).

- Wartość lokat (innych niż Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający) sektora ubezpieczeń, wyznaczonych zgodnie z zasadami Wypłacalności II, w porównaniu do wartości lokat ustalonych wg zasad wyceny dla celów rachunkowości obowiązujących po III kwartałach 2017 r. była większa o 12,76%, tj. o kwotę 14,34 mld zł. Wyższą wartość lokat wykazały zarówno zakłady ubezpieczeń na życie (o 12,85%, tj. o 5,38 mld zł), jak również zakłady ubezpieczeń działu II (o 12,71%, tj. o 8,96 mld zł).
- Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto z uwzględnieniem oszacowanych regresów i odzysków brutto, wyznaczonych zgodnie z zasadami dla celów wypłacalności, w porównaniu do wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości jest niższa o 27,19%, tj. o kwotę 40,35 mld zł. Mniejszą wartość rezerw wykazały oba działy, przy czym w dziale I o 23,21%, a w dziale II o 33,22%.

Tabela 10. Porównanie wybranych pozycji bilansowych zakładów ubezpieczeń według różnych zasad rachunkowych na koniec III kw. 2017 r. (w mld zł)

Wyszczególnienie	Dla celów rachunkowości	Dla celów wypłacalności	Różnica
Aktywa			
Dział I	106,43	105,71	-0,72
Dział II	91,11	93,29	2,18
Ogółem	197,54	199,00	1,46
Lokaty z pozycji B			
Dział I	41,92	47,30	5,38
Dział II	70,44	79,40	8,96
Ogółem	112,36	126,70	14,34
Rezerw techniczno-ubezpieczeniowe			
Dział I	89,37	68,63	-20,74
Dział II	59,03	39,42	-19,61
Ogółem	148,40	108,05	-40,35

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń oraz kwartalne dane i informacje do celów nadzoru - zakłady ubezpieczeń

4. Wypłacalność zakładów ubezpieczeń

Od 1 stycznia 2016 r., zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zobowiązane są posiadać odpowiednie środki własne na pokrycie dwóch wymogów kapitałowych, tj.:

- dopuszczone środki własne (DŚW) na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (ang. Solvency Capital Requirement – SCR) oraz
- dopuszczone podstawowe środki własne (DPŚW) na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (ang. Minimum Capital Requirement – MCR).

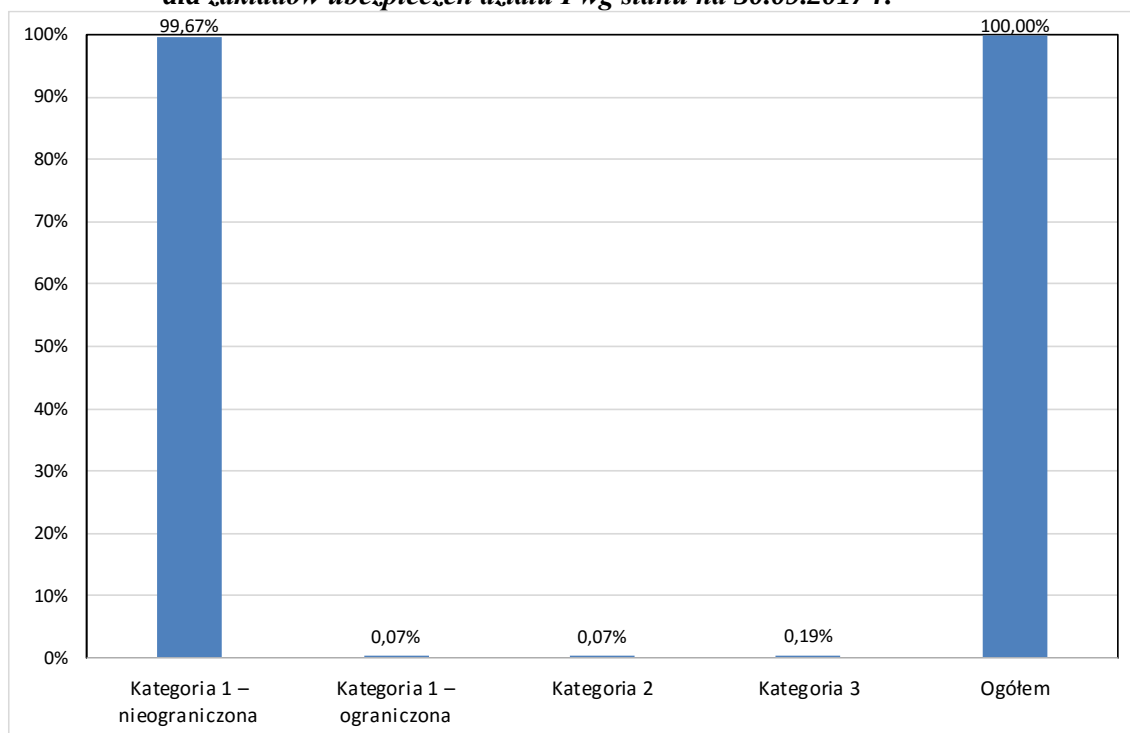
4.1. Struktura środków własnych

Zgodnie z art. 240 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, środki własne zakładu ubezpieczeń i zakładu reasekuracji stanowią sumę podstawowych środków własnych oraz uzupełniających środków własnych. Jednak środki własne krajowych zakładów ubezpieczeń i reasekuracji działających w Polsce składają się wyłącznie z podstawowych środków własnych. Uwzględniając cechy jakościowe określone w art. 245 ust. 2 ww. ustawy, środki własne kwalifikowane są do trzech kategorii.

■ Dział I:

W strukturze dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w dziale I dominują podstawowe środki własne kategorii 1 – nieograniczone, które według stanu na 30 września 2017 r. stanowiły 99,67% łącznych dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR.

Wykres 23. Struktura dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 30.09.2017 r.

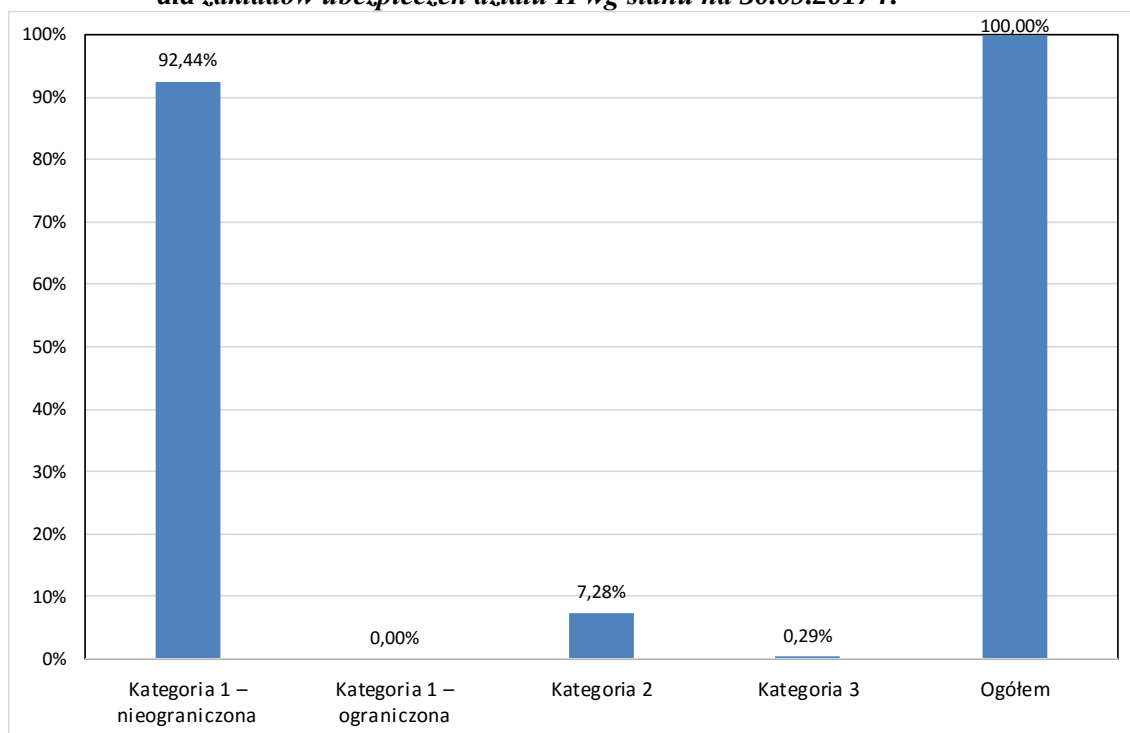

Źródło: Dane i informacje do celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

■ Dział II:

W strukturze dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) w dziale II najwyższy udział mają podstawowe środki własne kategorii 1 – nieograniczone, które według stanu na 30 września 2017 r. stanowiły 92,44% łącznych dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR.

Wykres 24. Struktura dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 30.09.2017 r.

Źródło: Dane i informacje do celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

4.2. Struktura ryzyka według kapitałowego wymogu wypłacalności

Wszystkie zakłady ubezpieczeń wyznaczyły kapitałowy wymóg wypłacalności na 30 września 2017 r. za pomocą formuły standardowej. Poniżej przedstawiono informację o strukturze kapitałowego wymogu wypłacalności w podziale na główne moduły i podmoduły ryzyka.

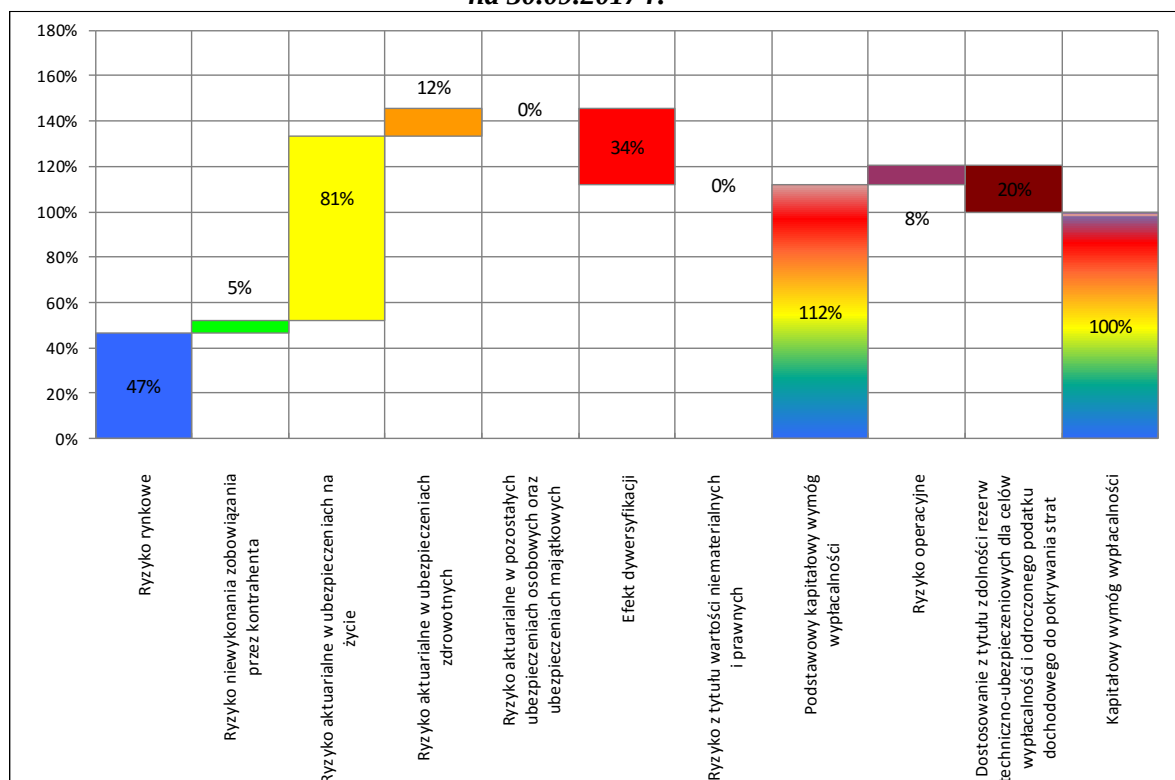
■ Dział I:

Dla działu I największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową miały następujące moduły ryzyka⁴:

- ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie stanowiące 81,21% (spadek w stosunku do stanu na 30 września 2016 r. o 3,37 pkt. proc.),
- ryzyko rynkowe stanowiące 46,84% (wzrost w stosunku do stanu na 30 września 2016 r. o 3,09 pkt. proc.).

⁴Ostateczna wartość wymogu SCR jest mniejsza niż suma wymogów kapitałowych dla poszczególnych modułów ryzyka ze względu na efekt dywersyfikacji pomiędzy modułami ryzyka oraz ze względu na dostosowanie z tytułu zdolności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i odroczonego podatku dochodowego do pokrywania strat.

Wykres 25. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 30.09.2017 r.

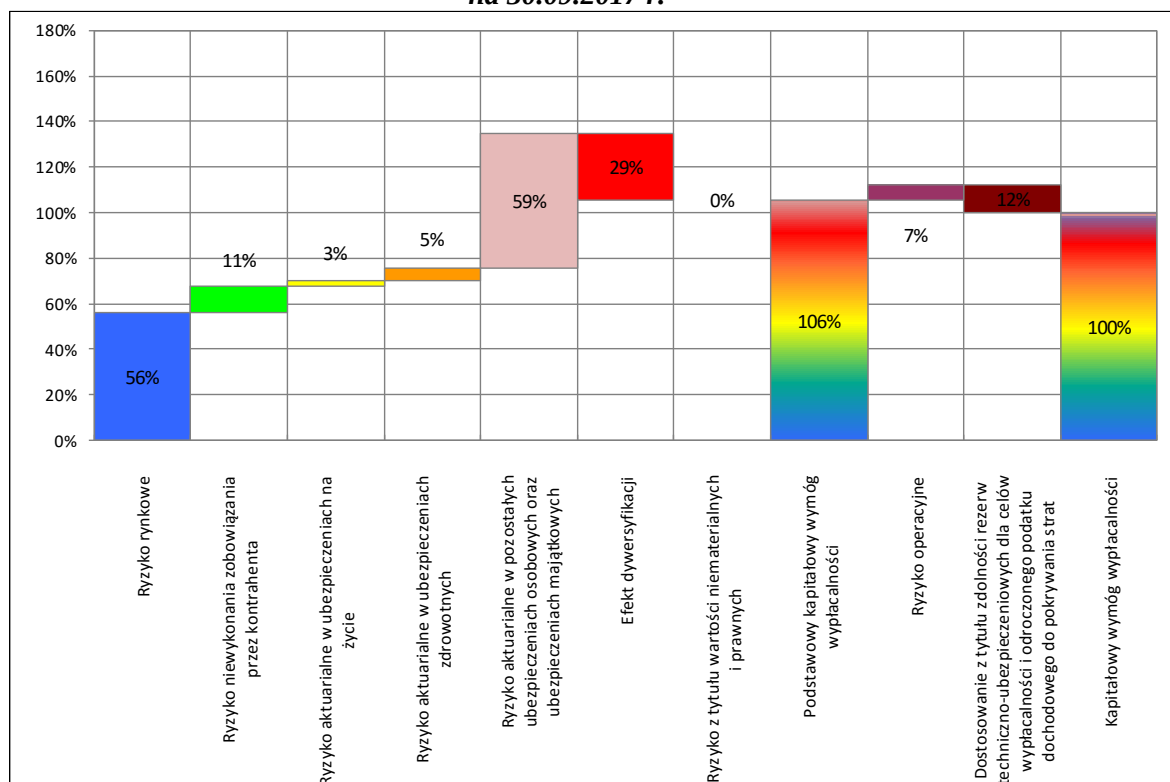
Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

Dział II:

Dla działu II największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową miały następujące moduły ryzyka:

- ryzyko aktuarialne w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych stanowiące 59,04% (spadek w stosunku do stanu na 30 września 2016 r. o 7,31 pkt. proc.),
- ryzyko rynkowe stanowiące 56,20% (wzrost w stosunku do stanu na 30 września 2016 r. o 2,49 pkt. proc.), przy czym w wartościach bezwzględnych nastąpił wzrost z 7,97 mld zł do 9,18 mld zł, czyli o 15,15%.

Wykres 26. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 30.09.2017 r.

Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

4.3. Wskaźniki wypłacalności

■ Wskaźniki wypłacalności w skali sektora

Wraz z wejściem w życie ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej ustawowe wskaźniki bezpieczeństwa zakładów ubezpieczeń odnoszą się do minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR).

Współczynniki wypłacalności w skali całego sektora ubezpieczeń, według stanu na 30 września 2017 r., tj. obliczone na podstawie kwartalnego, zharmonizowanego w Unii Europejskiej sprawozdania dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) zawierającego dane ilościowe⁵, kształtują się na bezpiecznym poziomie: 803% w przypadku minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz 278% w przypadku kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR). W stosunku do stanu na 30 września 2016 r. wskaźnik wypłacalności SCR zwiększył się o 16 pkt. proc., zaś wskaźnik wypłacalności MCR zmniejszył się o 12 pkt. proc.

Wskaźniki wypłacalności sektora na bezpiecznym poziomie: 803% MCR, 278% SCR

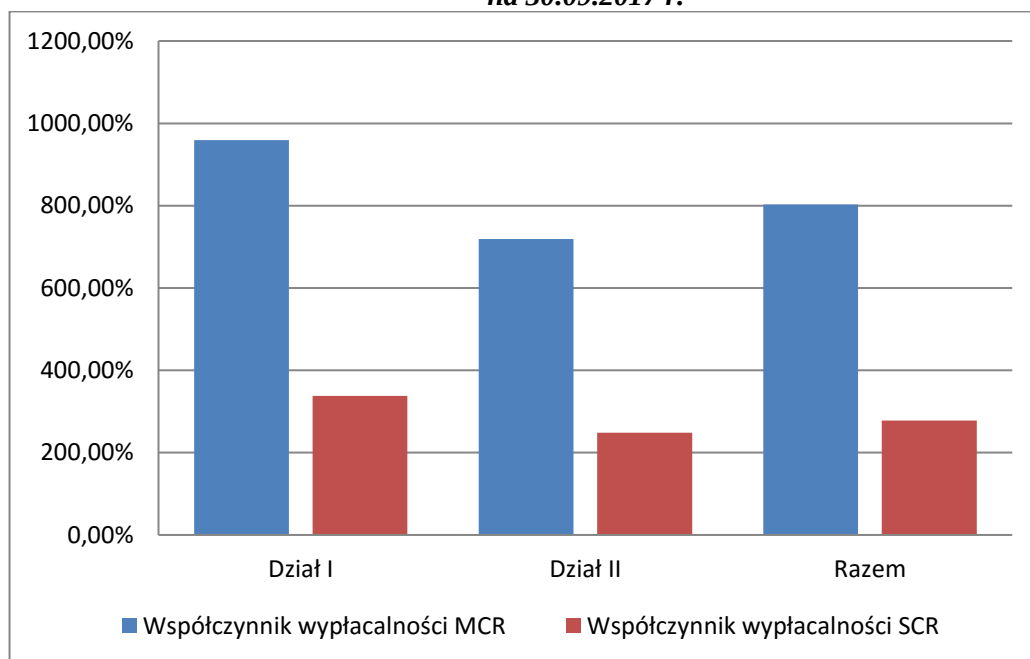
⁵ „Kwartałne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe” zgodnie z terminologią z rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II), Dz.U. UE L z 17.01.2015 r., s. 1, z późn. zm.

Tabela 11. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń

Pozycja	Dział I			Dział II			Razem		
	09.2016	09.2017	Zmiana w pp	09.2016	09.2017	Zmiana w pp	09.2016	09.2017	Zmiana w pp
Wskaźnik wypłacalności SCR	342%	338%	-4	218%	248%	31	262%	278%	16
Wskaźnik wypłacalności MCR	1104%	959%	-145	663%	719%	56	815%	803%	-12

Źródło: Dane i informacje do celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

Wykres 27. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 30.09.2017 r.

Źródło: Dane i informacje dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

Spis tabel

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2016 i 2017 r.	6
Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w III kw. 2016 i 2017 r.	9
Tabela 3. Zestawienie przychodów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kw. 2016 i 2017 r.	11
Tabela 4. Zestawienie kosztów związanych z działalnością lokacyjną zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kw. 2016 i 2017 r.	19
Tabela 5. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w III kw. 2016 i 2017 r.	22
Tabela 6. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w III kw. lat 2016 i 2017	24
Tabela 7. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kw. 2016 i 2017 r.	26
Tabela 8. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w III kw. 2016 i 2017 r.	29
Tabela 9. Wybrane pozycje bilansowe dla celów wypłacalności w III kw. 2016 i 2017 r. (w mld zł)	34
Tabela 10. Porównanie wybranych pozycji bilansowych zakładów ubezpieczeń według różnych zasad rachunkowych na koniec III kw. 2017 r. (w mld zł)	35
Tabela 11. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń	41

Spis wykresów

Wykres 1. Składka przypisana brutto w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)	5
Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w III kw. lat 2012-2017	7
Wykres 3. Zmiana składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w III kw. lat 2016 i 2017.....	8
Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w III kw. lat 2012-2017	10
Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)	12
Wykres 6. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu I w III kw. lat 2012-2017	13
Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu II w III kw. lat 2012-2017	14
Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w III kw. 2016 i 2017 r.....	15
Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)....	16
Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w III kw. lat 2012-2017....	17
Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w III kw. lat 2012-2017	18
Wykres 12. Wynik techniczny w III kw. 2012-2017 (w mld zł)	20
Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)	21
Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)	22
Wykres 15. Wynik finansowy netto w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł)	23
Wykres 16. Suma bilansowa w III kw. lat 2012-2017 (w mld zł).....	25
Wykres 17. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w III kw. lat 2012-2017	27
Wykres 18. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w III kw. lat 2012-2017.....	28
Wykres 19. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w III kw. lat 2012-2017(w mld zł) 30	
Wykres 20. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń w III kw. 2017 r.	31

Wykres 21. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I w III kw. lat 2012-2017	32
Wykres 22. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II w III kw. lat 2012-2017.....	33
Wykres 23. Struktura dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 30.09.2017 r.	37
Wykres 24. Struktura dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 30.09.2017 r.	38
Wykres 25. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 30.09.2017 r.....	39
Wykres 26. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 30.09.2017 r.....	40
Wykres 27. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 30.09.2017 r.....	41

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
skr. poczt. 419
00-950 Warszawa

tel. (48) 22 262 50 00
fax (48) 22 262 51 11
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl